

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A csendőr és fegyvere.

Azoknak a kiváltságos jogoknak, amelyekkel a csendőrt a törvény felruházta, annak a kitüntető bizalomnak, amelyet az állam és a felsőbbség a csendőrbe helyez, annak a magasztos hivatásnak, amelynek szolgálatában állunk: a kezünkbe adott fegyver a szimbóluma. A csendőr fegyvere nemcsak egyszerű támadó- vagy védekezőeszköz, amely a magunk vagy a mások biztonságát van hivatva védelmezni, hanem — és talán elsősorban — jelvénye és külső kifejezője mindazon katonai és férfiúi erények összeségének is, amelyeket mi a csendőr fogalmához fűzünk.

A csendőr fegyvere a hatalom jelképe, mert ereje hatalomhoz juttat; jelképe a férfias bátorságnak, mert csak a gyáva irtózik tőle; jelképe a feddhetlen jellemnek és becsületességnek, mert gazemberre nem bizzák reá; jelképe az igazságszeretetnek, mert a jogot és igazságot védelmezi; jelképe az önzetlenségnek, mert a mások jólétét szolgáljuk vele; jelképe az önfeláldozásnak, mert harcot és ha kell, áldozatot is követel. A fegyverviselés alapfeltételeit képező mindezen erkölcsi értékek teszik a fegyvert, mint látható jelvényüket kitüntetéssé, és ezek az erkölcsi követelmények teszik a mi szolgálatunkat is megkülönböztetetté és tiszteletreméltóvá.

A csendőrnek tehát a fegyverével szemben messzemenő kötelezettségei vannak, mert a fegyver nyújtotta kiváltságos helyzetre és közbecsülésre csak addig van igénye, amíg fegyverét cserben nem hagyja. Aki fegyveréről önként lemond, az nem csendőr többé, mert arra érdemtelenné válik és olyan csendőrre sincs senkinek szüksége, aki válságos pillanatokban gyávának bizonyul. Az ilyen ember nem érdemel fegyvert, sem bajtársi kézszorítást.

A fegyvernek éppen olyan becsülete van, mint az embernek. A különbség csak az, hogy az ember a saját becsületét maga védelmezi, a fegyver becsületét pedig annak kell megvédelmeznie, akire az reá bízott. Amint szégyenteljes és megvetésre méltó az egyéni becsület elvesztése, éppen olyan szégyenteljes a fegyver becsületének elvesztése is, ami menthetetlenül bekövetkezik, mihelyt valaki magát a végsőkig vivott harc nélkül lefegyverezni engedi.

A csendőrnek soha, semmiféle körülmények

között, még sokszoros túlerővel szemben sem szabad abba a helyzetbe kerülnie, hogy bármelyik fegyverét tőle valaki teljes harc képtelensége előtt vagy pláne minden ellenállása nélkül elvegye. Ott ahol ez mégis megtörténik, még mentő vagy enyhítő körülményt is nagyon nehéz találni, mert a katona legnagyobb bűnét, a gyávaságot mentetgetni nem lehet.

De a csendőr lefegyverzése nemcsak erkölcsi szempontból, hanem a csendőr egyéni szempontjából is végzetes. A csendőrség történetében bár nem sok, de annál szomorúbb eset kétségtelen tanubizonyosságot tesz róla, hogy a lefegyverzett és így ellenfele kénye-kedvének, bosszúvágyának vagy egy izgatott tömeg féktelen szenvedélyének kiszolgáltatott csendőr csak a legritkább esetben tudja életét megmenteni, de legalább is egész életén keresztül szánandó áldozatává válik annak a pillanatnak, amelyben saját biztonságának rosszul felfogott érdekét kötelessége és becsülete fölé helyezte. A csendőr általában nem vele egyenlő erkölcsi értékekkel és felfogással bíró ellenféllel küzd, a büntettesek világában pedig a lovagiasság és a lefegyverzett ellenféllel szemben való kímélet ismeretlen fogalmak, ott csak aljas indulatok uralkodnak, amelyek, ha felülkerekednek, nem ismernek kegyelmet.

A bátorság nemzetünknek egyik legkimagaslóbb, még ellenségeink által is elismert erénye. Történelmünk lapjai ezeréves küzdelmeinknek dicsőbbnél dicsőbb példáival vannak telve s a világháború számtalan haditette is a magyar katona örök dicsőségét hirdeti. És ha ez így van, szabad-e akkor testiületünkben csak egyetlenegy csendőrnek is lennie, aki a magyar katona nevére és dicsőségére méltatlannak bizonyul és aki súlyos helyzetekben a helyét derekasan megállani nem tudja? Szabad-e olyan csendőrnek lennie, aki erkölcsileg nem elég erős, aki lélekben nem eléggé csendőr ahhoz, hogy a közös ideálokért önmagát is feláldozza, ha kell? Nem. Ilyen csendőrnek egyetlenegynek sem szabad lennie. És ha volna, annak egy pillanatig sincs helye közöttünk.

A spártai anya harcra induló fia kezébe pajzsot adott e szavakkal: „Ezzel vagy ezen.” Ugyanazzal az érzéssel, amely ilyenkor a spártai anyát és fiút átjárta, a harci becsületnek ugyanezzel a szent fogalmával vegye kezébe a csendőr is a puskáját. Ha azt teszi, puskájában igaz, őszinte és őt soha cserben nem hagyó barátokra és védelmezőre talál.

Mindezeket nem azért mondtuk, mintha a csendőrök lefegyverzése aggasztó jelenség volna. Isten ments, hogy bajtársainkat ezzel az állítással megsértsük. De egy eset — sajnos — előfordult. És ez az egy eset elég arra, hogy gondolkodjunk felette.

Przemysl védelme.

Saját tapasztalatai, továbbá eredeti haretéri jelentések hiteles másolatai és bajtársak naplói alapján

írta: szentgyörgyvári STIRLING LÁSZLÓ
ny. vk. őrnagy.

(Folytatás.)

Másnap, okt. 6-án, a gyalogsági támadás fokozott hevességgel megújult, az oroszok azonban nem voltak képesek a rohamhoz szükséges tömeget csoportosítani. Akárhol gyülekezett az orosz gyalogság, a védőkörlet éber figyelői ezt jókor észrevették, s a következő pillanatban 10—20 üteg ontotta rájuk halálhozó tüzet. A mélységben levő tartalékok ellen irányított tüzérségi tűz ily módon újból és újból megsemmisítette a támadás erejét.

A legelől lévő orosz gyalogság ásóval kézben, állandóan közelebbre dolgozta magát, s néhány helyen 30—40 m.-re megközelítette a drótakadályokat. A roham széles vonalon elő volt készítve, kiviteléhez már csak az erőknek tömeges csoportosítása kellett, hogy egy lendülettel bevessék magukat állásainkba. A tömeges csoportosítás nappal saját, jól irányítható tüzérségi tűzünk folytán, folyton újból meghiusult, végre kivihetetlennek mutatkozott. A sötétség beálltával azonban a megfigyelés nehézségbe ütközött, nagyrészt eredménytelenné lett, s ekkor szemünk előtt rejtve, a tömegek képződése lehetségessé vált. Ez azonban végzetessé válhatott, mert az erővonal korántsem volt rohammentesen kiépítve. Az akadályok csak kezdetlegesek voltak és sok helyen bedőltek az erős tüzérségi tűzben. A megszálló csapatok már második napja éjjel-nappal

harcoltak, meglehetősen veszteséget szenvedtek, s túl kevesen voltak. Mindenekelőtt azonban legégetőbbben a géppuskák hiánya volt érezhető.

Ily viszonyok között vártuk az éjszaka fejleményeit.

A védőkörlet parancsnoka Weeber tbnok megtett minden szükséges óvintézkedést. Ő főleg a VI/2. védőkörlet kiugró részeit féltette. Ujjonnan beérkezett tartalékaival ezen körletet erősítette meg, úgy, hogy az egyszerű megszálláson felül, most már a VI/2.-ben egy alkörlet tartalék, — egy zlj. — is fennmaradt. A védőkörlet fő tartaléka Siedliskán a VI/2. körlet mögött lett elhelyezve.

A tüzérség zárótüzét a védőkörlet előtt állandóan fenntartotta. Most már működésbe léptek az eddig sajnálatosan nélkülözött 18 cm. ágyúk is és tűz alá vették az I/1. és I/2. erődök közötti területet.

Az erődítési berendezések kijavítása, az élelem és lőszer pótlása ez éjjel már nagy nehézségekbe ütközött. Az orosz tüzérség eddigi szokása ellenére, éjjel is folytatta a tüzelést, mely 7-én virradat felé hevességében még növekedett. A fokozott tüzérségi tüzettel egyidejűleg megindult az általános roham. Azonban az oroszok ezúttal is elszámították magukat. A hős népfölkelők résen voltak, s öldöklő golyózáporral fogadták a zárt oszlopokat; az oldalozásra felállított les lövegek kartácsai egész sorokat pusztítottak ki, vagy birtak megadásra.

A kora reggeli órákban a nagy hősiességgel végrehajtott általános roham az egész vonalon vérbe fulladt, a drótakadályok előtt tömegesen feküdtek a halottak és sebesültek.

De egy helyen az oroszok mégis eredményt ér-

A garbolczi toronyban.

Nem a harang zug: én kiáltozok.
Nem ércütő ver, hanem a szívem.
A vágy, mi e toronyba fölhozott,
Siromba is lekísér majd hiven.

Ott az a szomszéd hely, az az igéző,
Az a fás táj, szülőfalum: Berek.
Olyan vagyok, mint a fészke néző
Bus gólya a szomszéd kémény felett.

Jaj a férfinak, ki ujjongva, nyögve
Bepróbálta, háj, széles e világot,
S nem térhet vissza a tenyérynél rögre,
Honnán mint gyermek messzi, messzi vágyott.

Mögötte Szatmár, Nagyvárad, Kolozsvár,
Körös-körül hegyek kőlánca fut.
Mint Mózesnek Sion csúcsán, tilos már
E Kánaánba nekem is az út.

Csak kiáltani, harsogni lehet.
Lehet! Akár a hanghullám alatt
Ledőljenek a gyilkos fegyverek
Paticsából való határfalak.

Kiáltok is. Nem szent misére hívó
Csengetyü: félrevert harang vagyok.
Tűz van, tűz van! Ti fáradt millió
Emberi férgék: kicsinyek, nagyok.

Tűz van! Isten szérüje, a magyar föld,
A rakott szérü áll lángban maga!
Körös-körül rajt ezer bérc, ezer zöld
Erdő pusztul; mind gazdag garmada.

Tűz van, tűz van! Rabság tüzeiben ég
A testvérem s testvéri milliók!
Templom alattam és felettem ég —
Isten két háza fogd föl ezt a szót!

Tűz van, tűz! Csontjaimban vágy lobog
Földemre menni, bemenni oda!
S százezer ördög kurjantozza ott
Árkok — s hegyekből: „Élve nem soha!”

De templom alattam, felettem ég!
Isten alattam és Isten felül!
S tudom, hogy a magyarról ez a vég,
Ez a világtűz általunk elül!

Legyen akármí: zöld mezők, hegyek,
Berek és Erdély, halljátok dalom:
Pusztitson el a vész, de bemegyek!
Földem, a földem vissza akarom!

Boross Sándor.

A rózsaszín álarc.

írta: BARÉNYI FERENC.

(9. folytatás.)

— „Még ma, vagy reggel utazunk vissza Herkulesfürdőre. Ha csak a néni másképp nem határozott. Maga meddig marad itt?”

„Még nem tudom biztosan, de remélem, hogy rövidesen hazamehetek.”

— „Én is remélem, hogy nem lesz soká távol és hogy hamar viszontlátjuk egymást.”

— „Nem lesz már olyan hosszú távollét, mint a mostani.” Emlékszik, hogy akkor azt mondta: „Majd holnap.” Hogy vártam én azt a holnapot, és csak ma értem meg. De bár az egész délutánt együtt töltötük, mégis adósom maradt.”

— „Mivel?”

— „Most sem tudom még — mit ígért abban a „Majd holnapban?”

tek el. A VI/2. védőkörlet kiugró északi sarkába betörték, s megrohamozták az I/1. erődöt.

Az erőd parancsnoka, Bielek npf. hdn. példás hősiességgel maga vezette a védelmet. Az ellenség az erőd jobboldalán lévő holt térben gyülekezett, s sikerült néki — óriási veszteségei dacára — az erőd lejtőjére felkerülni, honnan az előrejutás már könnyebb volt. Most kezdődik meg az elkeseredett közelharc, puska puska ellen, alig néhány lépés távolságról, azután a kézitusája.

A népfölkelőkhöz igazi katonás bajtársiassággal csatlakozik Tregner vártüzérhadnagy fényező osztaga. A fényező ott fekszik rommá löve, legénysége karabélyt ragad, s belevegyül a harcba.

A kis védőrség minden hősiessége dacára lasscskán kimerül, legnagyobb része már megsebesült vagy elesett, míg az oroszok folyton újabb erősítést kapnak.

Egyszerre csak Bielek hadnagy megtántorodik, elesik. Egy orosz srappell súlyosan megsebesítette. Azonban öntudatát nem veszti el, még most is intézkedik. Elrendeli, hogy a legénység az erődbe menjen vissza. Öt magát is odaviszik, majd a népfölkelők után tóduló oroszok előtt bezárják a vaskaput, s elrekeszik. Az erőd tetején immár az oroszok az urak, míg az erődben bent magyar népfölkelők vannak. Az oroszokat három tiszt vezette, egyik azonnal elesett, a másik kettő most azon fáradozott, hogy be is jussanak az erőd belsejébe. Egy osztagot géppuskával előre küldenek az erőd elé, mintegy 100 méterre, hogy őket ellentámadások ellen biztósítsa, a fennmaradó résszel pedig ostromolják a kapukat, lőrésüket, robbantóanyagot hoznak, melyet a kémé-

nyen át akarnak leeresztetni, vagy a kapunál elhelyezni. De az erőd védőrsége sem volt rest. Minden lövésnél ott vannak az emberek, s pisztollyal, puskával elűzik a támadót. Lőszere szerencsére van elég, csak az emberek fogynak. A vég az orosz túlerővel szemben nem lehet kétséges, ha csak közben kívülről felmentés nem érkezik.

Az I/1. erőd körüli harcok híre hamarosan eljutott a védőkörlet parancsnoksághoz, persze egy kicsit más formában. Egyes visszafutó emberek, szomszédos erődök járőrei jelentették, hogy az I/1. erőd elesett, az oroszok nagy tömegekben, s feltartóztatlanul nyomulnak előre Siedliska felé, s mindjárt ott is lesznek.

A körletparancsnok, Weeber tbnok a 7. H. ezred egy zlját Hets szds. parancsnoksága alatt azonnal útnak indította, hogy a betört oroszokat támadja meg, vesse vissza, s a helyzetről minél hamarabb, kimerítő jelentést küldjön. Ezen szerencsétlen zlj. feladatát nem tudta végrehajtani. Az erőd közelébe érve, véletlenül oly súlyos, összpontosított tűzbe került, hogy a kötelékek felbomlottak.

Közben megszólaltak a biztosításra előreküldött orosz géppuskák is, így a zlj. temérdek veszteséget szenvedvén meghátrált, s magával rántotta az út mellett elhelyezett 9 cm. M. 75 üteg parancsnokát és legénységét. Hets szds. zlja töredékével visszaérkezett, jelentette, hogy az erőd tényleg elesett, s hogy az oroszok már nagy tömegekben nyomulnak elő a város belseje felé.

Weeber tbnok a 7. ezred fennmaradt részét Bernaczky ezr. parancsnoksága alatt küldte most előre, míg tartalékának többi részét, a 2 honv. gy. e-t ké-

— „Nem is sejti?“

— „Tudja, az ember gyakran sokat sejt s keveset remél és viszont sokszor keveset sejt és sokat remél.“

— „Hát reméljen sokat, nagyon sokat.“ Mondta Bálint Valéria és megállt, mert felismerte a fogadót, ahová igyekezett. A kapuban kezét nyújtotta. „A mielőbbi viszontlátásra! Köszönöm a mai kedves délutánt.“

— „Én köszönöm.“ Mondta Varsa Sándor s hevesen csókolta meg a bársonyos, kis kezét és aztán egészen hozzáhajolva, remegő ajakkal kérdezte. „Mi az a „Majd holnap!“ ígéret vagy játék?“

— „Ígéret.“ Felelte incselkedőn Bálint Valéria.

— „Mit ígér?“ Kérdezte, mint az üdítő ital után áhító szomjazó Varsa Sándor. Bálint Valéria is hozzáhajolt és úgy suttogta: „Sokat. Mindent.“ Szeme most nem volt olyan kék, mint a derült égbolt, hanem mint a mélységes tenger, melyen delejes áram cikázik végig. Parányi piros szája idegesen reszketett és szinte öntudatlanul közeledett Varsa Sándor forrósodó ajka felé.

Csoszogó léptek neszére Bálint Valéria megretten: „A viszontlátásra Herkulesfürdőn!“ Mondja rekedten és felfut a lépcsőn. A fordulónál meg visszaint lángható arccal és mindent ígérő, gyönyörű szeméből a megbabonázott Varsa Sándor azt olvasta ki: „Majd otthon, majd holnap.“

X.

A nagy óceánon a költöző madarak útvonalába óriási világító torony esik, mely messzeható fényé-

vel már távolról magához csalja az éjben repülő vándormadarakat. Szegények, amint a sugárkéve vakító fényességű gózába érnek, a nagy fénytől elvakítva, nekimennek a torony falának és a tengerbe esnek. — Ez a vakító halál. — Így hívják a hajósok.

Varsa Sándor lelke is, mint a sötétben szárnyaló madár, a világító fény felé tartott. Nem látott ő már mást, mint a Bálint Valéria bűvös szemét, mely delejesen vonzotta magához. Ment — ment — folyton a csalogató fény felé; mind közelebb jött, most már beleért a vakító nagy fényességbe, melytől nem látni már semmit, se életet, se halált, csak fényt, esupa vakító fényt.

Madárdalos, virágillatos tavaszi reggel volt, amint kiszállt a vonatból és gyalog nekivágott a herkulesfürdői útnak.

Azon gondolkodott, hogyan értesíthetné Bálint Valériát, hogy megérkezett, vagy meglepje, hogy lássa, mennyire örvend jövetelének.

Katrincás parasztleány haladt előtte az úton s bokornyai nehézillatú orgonát cipelt

— „Hová viszed ezt te lány?“

— „Leviszem a fürdőbe?“

— „Kinek?“

— „Aki megveszi.“

— „Eladó?“

— „Igen. Akár az egészét is megveheti őrmester úr! Legalább mindjárt visszafordulhatnék s szedhetnék frisset.“

Megvette a nagy csomó orgonavirágot és ment vele siető léptekkel a Herkules villa felé, hol a sok

szenlétbe helyezte, hogy az esetleg előretörő oroszokat oldalról megtámadhassa.

Míg a védőkörlet parancsnoka ezeket az intézkedéseket kiadta, addig kint az I/1. erődnél a helyzet lényegesen változott.

Az erődtől jobbra lévő védőszakasz parancsnoka, Fleckenstein fhgy. észrevette, hogy egy ellenséges gp. oldalába és hátába férkőzött, onnan saját balszárnyát tűz alá veszi. Tartalék legénységét, továbbá a 7. ezred széjjel ugrasztott zljának egyes szakaszait egyesítve elrendelte az ellentámadást az orosz géppuska ellen.

Az erődtől balra lévő védőszakaszban Fábry fhgy.-nál egy szakaszvezető jelentkezett, ki elmondta, hogy az I/1. erődből való, az erődöt az oroszok elfoglalták, a legénységet mind lemészárolták, s most előnyomulnak Siedliska felé. Fábry fhgy. elhatározta, hogy az előnyomuló ellenséget azonnal oldalba támadja. Így az övvonalból mindkét szomszéd öntevékenyen az erőd segítségére sietett. Ezen segítség döntő eredménnyel járt.

Fábry fhgy. századát rohamra vezeti: 2 szakasz arcban támad és leköt, míg a másik két szakasz a szárnyakon az erőd oldalai ellen rohamoz. Közben Fábry fhgy. megsebesül. Fleckenstein fhgy. elfoglalja az orosz gp.-át s Fábry századával együtt támad az erőd jobboldala felé.

A roham tovább halad, s rövid heves kézitusa után az oroszok megadják magukat. Közben Fleckenstein fhgy. szintén megsebesül. A két orosz tiszt, látván a vállalkozás kudarcát, egymást átölve főbelötte magát. Mind a kettő azonnal meghalt. 160 fogoly és 3 géppuska esett a támadók kezébe.

szép orgonát óvatosan beszórta a nyitott ablakon. Rögtön tovább akart menni, de az ablakban megjelent Bálint Valéria és az orgonavirágot magához ölelve, mosolygott reá. „Köszönöm. Ez igazán kedves meglepés. Nagyon köszönöm, szebben nem is köszönhetett volna be, mint így, ezekkel a csodaszép virágokkal! Örvendek, hogy hazajött.”

Varsa Sándor forrón megésékolta a feléje nyújtott kezét.

— „Most jöttem. Első utam idevezetett, hogy lássam. Hiszen már alig birtam ki, hogy ne lássam magát. Most az őrre kell sietnem. Mikor találkozhatunk?”

— „Holnap.”

— „Mikor jőjtek?”

— „Majd holnap.”

Felnézett Bálint Valériára, hogy talán gúnyt üz vele, de az szokatlan komolysággal nézett reá.

— „Holnap, mi lesz holnap?”

— „Majd meglátja. Feleletet kap minden kérdésére.” Mondta Bálint Valéria és vontatottan tette még hozzá: „Mindent meg fog tudni.”

Szép szemével oly bensőséges melegséggel nézett Varsa Sándorra, mint még soha. Aztán a kezét nyújtotta:

— „Isten vele!”

Amint Varsa Sándor kézcsókját rálehelte, észrevette, hogy az a finom kis kéz reszket az ő erős kezében.

— „Majd holnap.” Akkor megtudja, miért reme-

Ekkor érkezett Bernaczky ezredes a 7. ezred másfél zljával az I/1. erődhöz, de már csak a foglyok lefegyverzésében segédkezhetett, az erőd visszafoglalása be volt fejezve. De az erősítés különben is égetően szükséges volt. Az erődben lévő védőrség legnagyobb része elesett, megsebesült, a fennmaradók teljesen ki voltak merülve. Az erőd mellett lévő szakaszok erősebb megszállása is feltétlenül szükséges volt, ha az I/1. erődbeli incidens megismétlését ki akartuk kerülni. Bernaczky ezredes megszállta az erődöt, a mellette lévő védőszakaszokat. A három súlyosan megsebesült tisztet, kik a védelem lelkét képezték, Bielek hgy., Fábry fhgy. és Fleckenstein fhgy.-ot hátraszállította.

Az oroszok újabb, igen heves tüzérségi tüze, s gyalogtömegek előrevonása jelezte, hogy még korántsem adták fel a gondolatot, hogy Przemysl erőszakos támadással bevegyék. De a védőrség minden támadást visszavert.

Meg kell még emlékeznünk a VI. védőkörlethez beosztott huszár szd. érdekes és nem mindennapi szerepléséről az erőszakos támadás végrehajtása alatt.

A védőkörletben az erődök s az egyes parancsnokságok békében kiépített, magasan vezetett távbeszélő hálózatial voltak összekötve. Az első hatalmas tüzérségi tűz a távbeszélő vonalakat egy csapásra megsemmisítette. A helyettük kifeszített tábori távbeszélő vonalakat rövid időn belül hasonló sors érte. A vonalak kijavítására még csak gondolni sem lehetett, az elrontott vezetékek helyett újakat kellett kifestetni, ameddig tartalékanyag rendelkezésre állott. Hamarosan az összes drótból kifogytunk, s nem maradt más hátra, mint az ösz-

gett. Egyáltalában nem szállt át reá a Bálint Valéria esodálatos komolyságából semmi, sőt egyre vidámabb lett, amint tovább ment. Vissza sem nézett, hiszen nem is sejtette, hogy Bálint Valéria — könnyes szemmel néz utána.

Vidáman ment a laktanya felé és arra gondolt, milyen szép volt most Bálint Valéria. — Milyen friss, hogy ilyen korán már fenn van.

Már fel is volt öltözve és szépen megfésülve. Ilyen korán. Vajjon miért? Azért, mert biztosan ő reá várt. Állapította meg boldogan magában és büszkén lépett be a laktanya kapuján.

Körüljárt az udvaron, a szobákban. Mindent megnézett, hogy nem történt-e távolléte alatt valami változás. Derüs kedélyű lelkét örömmel töltötte el, hogy mindent rendben talált. — Gyorsan átöltözött, megreggelizett és vidáman munkához látott. Elővette a távollétében érkezett iratokat és hamarosan átfutotta. Amint a postát bontogatta — kopogtattak az ajtón. — Fiatal parasztlány félienken nyitott be és illedelmesen köszöntve, levelet nyújtott át Varsa őrmesternek. — Kellemes illatú, keskeny rózsaszín levélpapír, violaszínű tinta, hosszúkás álló betűk, ismeretlen női írás. — Neki szól.

— „Válasz kell?” Kérdezte, de feleletet nem kapott, mert a kis lány már elment. Kíváncsian feltörte a levelet.

Amint belepillantott és a megszólítást meglátta, köny szökött a szemébe, mert úgy csak egy valaki szólította, az ő — Valikája.

(Folytatjuk.)

A nagyvilágból. A bolgár merénylet után a nép ünnepli Boris cárt, aki az erkélyről mond köszönetet.
The Times fényképe.

szeköttetéseket jelentő kerékpárosok, s miután ezek mind elestek, jelentő lovasok útján felvenni. Ezen veszteségteljes szolgálatot a huszár szd. végezte.

A járőröket tisztek vezették az ellenséges tömegtüzön át, előre az erődökhöz. Az erődök mint óriási mágnesek vonzották magukra a lövedékek tömkelegét, s ezek között a leggorombábbak, a 23 cm.-esek sűrűn csapódtak be.

Az erőd kapuja be volt zárva, s így a huszároknak az ellenséges tűz legsűrűbb pontjain kellett minden fedezék nélkül várni, míg a kapu kinyílt, a jelentést vagy parancsot átadhatták, s a választ megkapták.

A kémelhárítás céljaira, továbbá az arcvonal mögötti rend fenntartására, szökevények elfogására a védőkörlet parancsnoknak esendőrök állottak rendelkezésére és pedig 30 rutén származású osztrák esendőr és hét magyar esendőr. A esendőrszolgálat kényes volta teljesen megbízható embereket kívánt, hisz minden esendőr önállóan működött, csak lelkiismerete s kötelességtudása által ellenőrizve. Ily kényes szolgálatra a rutén esendőröket rutén földön, árulók közepette használni nem lehetett. Weeber tbnok, a VI. körlet parancsnoka, el is rendelte, hogy az osztrák esendőröket egy riadó szállásban helyezték el, szolgálatra ne alkalmazzák, a rendet majd fenntartja az ő hét magyar esendőre. A esendőrök a beléjük helyezett bizalomnak teljesen megfeleltek, bár emberfölötti munkát kellett végezniök. A nagykiterjedésű körletben 8 község volt, 2 tanya, az árulásnak megannyi melegágyai, s ehhez mindössze 7 esendőr.

Pedig nem ez volt a munka legnehezebb része. A 18 km.-es arcvonal ellenőrzése a rutén kocsisokkal, rutén munkásosztagok embereivel ugyancsak nagy fejtörést okozott. Azután jött az erőszakos támadás, a fülsiketítő lármával robbanó lövegek óriási tömege, mely gyengébb idegzetű embereket örületbe hajtott, gyengébb erkölcsű embereket megintásra készített. A hét esendőr ott állt az arcvonal mögött, mint a becsületesség, s a hazaszeretet mentői! Ők is bent álltak az ellenséges tűz észbontó poklában, de rájuk nem hatott a halált okádó ágyúk szörnyű tombolása, ők csak azt látták, hogy kötelességük mit követel. Így kint voltak a esendőrök éjjel nappal, míg végre Weeber tbnok személyes parancsára nehéz szolgálatukat 4 órai pihenővel megszakították. Ennyit pihentek a magyar esendőrök az erőszakos támadás alatt, s ezt is csak parancsra!

Hogy a esendőrök kiváló szolgálatát a védőkörlet parancsnoka mily magasra értékelte, azt a kitüntetési beadványokból lehet legszemléltetőbben megítélni.

Előterjesztettek:

Molnár László lovas esendőr alörmester 1. oszt. ezüst vitézségi éremre és a koronás ezüst érdemkeresztre a vitézségi érem szalagján.

Molnár Lajos lovas esendőr alörmester ugyan-ezen kitüntetésekre.

Varga Iván lovas esendőr, az arany vitézségi éremre és az ezüst érdemkeresztre a vitézségi érem szalagján.

Császár Szilveszter alörmester, az arany vitéz-

ségi éremre és a koronás ezüst érdemkeresztre a vitézségi érem szalagján.

Herezeg Pál esendőr alőrmester,

Susik Géza esendőr ugyanezen kitüntetésekre.

Nagy Antal esendőr alőrmester, az I. oszt. vitézségi éremre és a koronás ezüst érdemkeresztre a vitézségi érem szalagján.

Sajnos, a vár későbbi eleste folytán, a közbejött hadifogság miatt, ezen kitüntetések a derék esendőrök még ma sem kapták meg. Szegény Susik Géza esendőr, Samarában, a hadifogságban 1917-ben meghalt.

Október 8-án a nyugati arcvonalon megkezdődött az oroszok visszavonulása, a közelgő saját hadsereg szele elfujta Ratko Dimitrieff katonáit. A délután folyamán a cs. és kir. 2. huszárezred Székely nevű szakaszvezetője egy járőr élén belovagolt Przemyslbe. Okt. 9-én a XII. hadtest már a vár alatt állott. Przemysl fel volt mentve.

A többnapos, óriási erőlködésnek ott voltak a véres nyomai. A védőkörlet a rombolás elszomorító látványát nyújtotta. Az erődhez vezető műtákon hatalmas tölések tántogtak, az erdők fái meg voltak kopasztva, a fák sok helyen kidöntve. Itt-ott a fák tetején egy-egy kék nadrág lógott a benne lévő lábakkal, amit egy hatalmas bomba vetett ide szörnyű erejének tannbizonyosságául. Az egyik erőd hatalmas tömör vaskapuja vagy tíz lépésre feküdt az erődtől, mintha titán kezek játszottak volna a többmázsás acéltömbbel. Az erődök földsáncai fel voltak szántva, összetúrva a felismerhetetlenségig. Az I/1. erőd mély árka a géppuskák magasságáig telítve volt orosz holttestekkel, a támadók tömege ezek hátán jutott az erődbe. De mindennél szomorúbb képet nyújtott a vár előterepe. Az akadálydróton ott lógtak az orosz holttestek, örökké megfogva a kifeszített hálóban. Az akadályok előtt a terep borítva volt a hullák százaival.

E mögött jöttek a mély lövészárkok, melyekben az oroszok gyülekeztek rohamra, s melyek most színültig tele voltak a visszavitt orosz hullák ezreivel. Vajjon mennyi vérbe kerülhetett Ratko Dimitrieffnek kiméletlen kísérlete? Biztosat mondani nem lehet. Akkor az orosz veszteségeket 40.000 emberre becsülték, később orosz forrásokból úgy értesültünk, hogy a 70.000 embert is túlhaladták.

Az anyagi káron kívül imponáló erkölcsi hatást gyakorolt a vár hősiességének védelme. Przemysl az oroszoknak fogalomná lett. Bevehetetlennek tartották a várat, melyet hitük szerint a Szűz Mária oltalmazott. Az erődök berendezéséről babonás legendák keringtek soraik között; beszéltek óriás páncélfalakról, villamos csapdákra, az árkokban elbujtatott ördögökről. Przemyslre áhítatos félelemmel tekintettek az oroszok, s mindennapi imájukba foglalták a kérést, hogy a várat többé meg ne támadniok ne kelljen.

Isten meghallgatta kérésüket. Hadseregünk másodszori visszavonulása után az oroszok Przemyslt újból körülzárták, de megtámadni többet nem merték. Przemysl hősiessége szent nimbuszal vette körül a várat, nevét rettegve emlegették a Nagy Orosz síkság városaiban, ép úgy mint Szibéria félreeső tanyáin, vagy a Kaukázus rejtett völgyeiben. A várnak többé nem kellett magát védenie, ezután Przemysl lett a támadó fél.

Egy kis utbaigazítás a katonai bünvádi eljárás gyakorlati megismeréséhez.

Írta: Dr. KRANTZ DEZSŐ hadbíróőrnagy.

(Folytatás.)

Amde ez a szabály, kapcsolatban a katonai büntető-törvénykönyv 118. §-ával, amely a halálbüntetés és az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés súlyosbítását tiltja, oly felfogásra nyújthatna alapot, hogy a szóban forgó rendelkezés értelmében halálbüntetést vagy életfogytig tartó szabadságvesztésbüntetést nem lehetne kimondani, ha az elítélendő valamely, a főbüntetést halmazatban levő büncselekmény miatt már büntetést szenvedett, úgy, hogy például a gyilkosságban bűnösnek talált egyént nem lehetne halálra ítélni akkor, ha ő valamely még oly lényegtelen véttség miatt, amelyet a bűnhalmazat elvei szerint ugyanannak a vizsgálatnak és ítéletnek tárgyává kellett volna tenni, már fogságbüntetést szenvedett. Hogy ilyen az általános jogérzettel nem egyező praxis, amely azzal a büntetéssel, aki halállal vagy életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő deliktumon kívül még egy más büncselekményt is elkövetett, merőben külsőleges okokból enyhébben bánják el, mint azzal, aki csak egy deliktum elkövetésére szorítkozott, a honvédség bünvádi eljárásában lábra ne kaphasson, a törvény kimondja, hogy valamely halmazatban levő büncselekményre kiszabott büntetésre való tekintetnek nincs helye, ha a későbbi elítélés tárgyát képező büncselekményre halálbüntetést vagy életfogytig tartó szabadságvesztésbüntetést kell szabni.

Az ítélet meghozása után közvetlenül, nyilvános ülésben, a vádló meg a vádlott jelenlétében a tárgyalásvezető kihirdeti az ítéletet lényeges indokaival együtt, amiben, vagyis hogy a tanácskozást az ítélet hirdetése nyomán követi, ugyanez a közvetlenség érvé nyilvánul.

Ha az ítéletet és indokait azonnal írásba foglalni nem lehetne, az írásbafoglalásnak legkésőbb három nap múlva a kihirdetés után kell megtörténnie. Ebben az esetben elég, ha az ítéletet (az indokokat) a tárgyalásvezető és a jegyzőkönyvvezető írják alá, mely rendelkezés azt célozza, hogy a bünvádi eljárásnak akadálytalan lefolyása biztosíttassék és pusztá formalitásokkal ne késleltessék. Az elnök ugyanis egyéb szolgálatai teendőinek teljesítése végett az állomáshelyről a körülményekhez képest esetleg eltávozhatik vagy más okok állhatnak be, amelyek őt az aláírásban gátolják.

Az ítélet kihirdetése mindig nyilvános. A vádló vagy a vádlott távolléte azonban a kihirdetést nem gátolja. Arra az esetre, ha a vádlott előbb eltávozott, s így az ítélet kihirdetésénél nincs többé jelen, az elnök elrendelheti, hogy őt a kihirdetéshez elővezessék, vagy pedig a kihirdetés után intézkedhetik, hogy az ítéletet a vádlottal jegyzőkönyvileg hadbíró közölje.

Az ítélet kihirdetése után a vádlott az ítélet ellen megengedett perorvoslatokra nézve felvilágosítandó.

A haditörvényszék a vádlott nyilatkozatainak és a vádlónak meghallgatása után határoz a fölött, vajjon a szabadlábban levő elítélt az illetékes parancsnok további elhatározásáig vagy végrehajtható rendeletéig előzetes letartóztatásba helyezendő-e vagy sem.

A haditörvényszék, ha halálos ítéletet hozott, a vádlottat arra nézve, hogy kíván-e perorvoslattal élni, meghallgatja és közvetlenül ezután a honvéd ügyész részvételével tanácskozást tart a fölött, vajjon az elítélt megkegyelmezésre méltó-e, vagy sem, és hogy megkegyelmezés esetében a halálbüntetés helyett mily büntetés volna megállapítandó. Az erről szóló jegyzőkönyv az iratokhoz csatolandó.

A főtárgyalással kapcsolatos mozzanatokat, nevezetesen a főtárgyalás egész menetét és minden lényeges alakítását, a feleknek a főtárgyalás alatt tett indítványait, nemkülönböztetve a hozott határozatokat stb. semmisség terhe alatt jegyzőkönyvben kell megörökíteni. A jegyzőkönyvvezetésre vonatkozó szabályok közül ki kell emelni, hogy a haditörvényszéknek a főtárgyalás alatt s annak bevégeztével tartott tanácskozásairól és szavazásairól külön jegyzőkönyvet kell készíteni, hogy a szavazási jegyzőkönyvet lepecsételve az ügyiratokhoz kell csatolni s hogy azt esakis per-

orvoslati eljárás során, a felsőbb bíróság tekintheti meg. Ez a rendelkezés a haditörvényszéki tagok függetlenségének megóvását kívánja szolgálni, elosztatván ekként még legtávolabbi aggályukat is az iránt, hogy szavazatuk tartalma rájuk nézve esetleg hátrányos következményekkel járhatna.

A főtárgyalásra vonatkozó tudnivalók vázolásánál mint előforduló perbeli eseményekről meg kell emlékeznünk az eddig csak futólag érintett *elnapolásról* és a *félbeszakításról*.

A főtárgyalásnak újabb határnap kitűzése nélkül, bizonytalan időre abban hagyását elnapolásnak, a meghatározott időre abban hagyását félbeszakításnak nevezzi a törvény. A huszonnégy óránál tovább nem tartó félbeszakítást az elnök, a félbeszakítást hosszabb időre, valamint az elnapolást a haditörvényszék rendeli el, így különösen akkor, ha a vádlott védelmének előterjesztése előtt megbetegszik és felmentő vagy a bíróság illetéktelenségét kimondó ítélet nem hozható. Ez a szabály egyszerű folyománya annak az ismeretes alapelvnek, hogy a főtárgyalás a vádlott távollétében meg nem tartható. Természetes, hogy itt a vádlottnak oly megbetegedését kell érteni, amely miatt a tárgyalás termében nem maradhat. Minthogy azonban felmentő vagy a bíróság illetéktelenségét kimondó ítélet a vádlott érdekeit nem sérti, felesleges késedelem és költség elkerülése végett indokolt az a rendelkezés, hogy olyan esetben, midőn ily ítélet hozható, a főtárgyalást félbeszakítás nélkül meg lehet tartani, annyival is inkább, mert a vádlottnak áll leginkább érdekében, hogy ügyét mielőbb elintézzék.

Hasonló szempontból indul ki a rendelkezés a védőt illetőleg, ha a főtárgyalás alatt megbetegszik, más védő pedig azonnal közre nem vonható és oly bűnvádi eset forog fenn, amelyben a védelem kötelező vagy a haditörvényszék nézete szerint szükséges.

Ebben az esetben azonban a haditörvényszék a főtárgyalás félbeszakítását vagy elnapolását kimondó végzésében elrendelheti a szabadlábon levő vádlott előzetes letartóztatását, ha erre nézve a törvényes előfeltételek fennforognak, de köteles erről az illetékes parancsnokot haladéktalanul értesíteni, aki az értesítés vétele után határoz a vádlott elleni vizsgálati fogás elrendelése vagy az esetleges szabadlábra helyezése fölött.

Elnapolható, illetve félbeszakítható még a főtárgyalás, ha valamelyik tanú vagy szakértő betegség miatt nem bír nyilatkozatot tenni és a haditörvényszék a vallomást vagy véleményt oly lényegesnek tartja, hogy a főtárgyalás a tanú vagy szakértő személyes kihallgatása nélkül nem folytatható, továbbá, ha a haditörvényszék új bizonyíték megszerzésének, védő közrevonásának vagy a védelem bővebb előkészítésének látja szükségét, valamint ha a főtárgyalás folytatása legyőzhetetlen nehézségekbe ütközik.

Félbeszakítható a főtárgyalás a benne résztvevők pihenése végett is.

A főtárgyalás elnapolása a haditörvényszéknek újabb egybehívásával, valamint a szükséges tanúknak és szakértőknek stb. újabb megidézésével jár.

A főtárgyalás félbeszakítása esetében a félbeszakítást elrendelő végzés kihirdetésével egyidejűleg a főtárgyalás folytatásának időpontját is kitűzik, ami egyszersmind idézésül szolgál az érdekelteknek a főtárgyalás folytatására. Mindazonáltal a rendes katonai szolgálati ügymenet szempontjából meg nem engedhető, hogy ilyen rövid úton lehessen idézni akkor is, ha a félbeszakítás 24 óránál tovább tart. Ilyen esetben tehát a bíróság a haditörvényszék tagjainak és a tényleges honvéd (esendőr) egyének közé tartozó egyéb résztvevőknek, köztük a szabadlábon levő vádlottnak vezénylése végett a vezénylésre hivatott parancsnoksághoz (hatóságához) újabb megkeresést köteles intézni. Az újonnan kitűzött főtárgyalásra, ha csak elháríthatatlan akadály fenn nem forog, mindig ugyanazok a haditörvényszéki tagok (pótbírák) vezénylendőek, akik mint ilyenek, az első főtárgyalásnál működtek. Az újonnan kitűzött főtárgyaláson ugyanis bizonyos körülmények közt nem kell a bizonyító eljárást ismételnünk, ha a haditörvényszék tagjai ugyanazok maradtak. Ha azonban a haditörvényszékbe csak egy új tag lépett is be, a bizonyító eljárást mindig ismételnünk kell.

Ama kérdés tekintetében, vajjon félbeszakítás vagy

elnapolás esetében feltétlenül ismételnünk kell-e a bizonyító eljárást vagy sem, a bírácoknak imént említett ugyanazonossága mellett a félbeszakítás vagy elnapolás óta lefolyt időköz is irányadó. Szabály, hogy az ismétlés mindig mellőzendő, ha ez az időköz nyolc napnál többre nem terjed és hogy mellőzhető, ha az időköz nyolc napnál többet tesz ki, de egy hónapot meg nem halad.

A törvény ugyanis abból a feltevésből indul ki, hogy rövid nyolc napi idő múlva a főtárgyalás részletei még élénk emlékezetében vannak a bírácoknak és így felesleges volna a már kihallgatott tanukat és szakértőket újra megidézni és kihallgatni.

Minthogy ez a feltevés a nyolc napot meghaladó időköz esetében is megállhat, megengedi tehát a bizonyító ismétlésnek mellőzését abban az esetben is, ha a főtárgyalás nyolc napnál hosszabb, de egy hónapnál nem több időre volt abban hagyva. Ha azonban ilyen esetben a vádló vagy a vádlott vagy valamely haditörvényszéki tag a bizonyító eljárás ismétlését indítványozza, a haditörvényszéknek kell az ismétlés szükséges volta felől határozni. A haditörvényszék helyesen cselekszik, ha bonyolult és fontosabb ügyekben a bizonyító eljárás ismétlése végett tett indítványnak helyt ad.

A katonai bűnvádi eljárásban a rendelkezések, végzések és ítéletek elleni perorvoslatok tekintetében perrendünk a polgári bűnvádi perrendtartáshoz alkalmazkodva, rendes perorvoslatok gyanánt a *felfolyamodást*, a *fellebbezést* és a *semmisségi panaszt* ismeri.

Felfolyamodással az illetékes parancsnokok és a bíróságok rendelkezéseit és végzéseit, fellebbezéssel és semmisségi panasszal az ítéleteket lehet megtámadni.

A legfelsőbb honvéd törvényszék határozatai ellen rendes perorvoslatnak helye nincs.

Azokat a nyilatkozatokat, amelyek rendelkezések és végzések ellen irányuló perorvoslatok használására vagy visszavonására vonatkoznak, ott kell megtenni, ahonnan a rendelkezés származik vagy ahol a végzés hozatott; azokat a nyilatkozatokat pedig, amelyek az ítéletek ellen irányuló perorvoslatok használására vagy visszavonására vonatkoznak, a haditörvényszéknél, ha pedig ez nincs többé együtt, annál a bíróságnál, amelynél a haditörvényszék az ítéletet hozta.

Az illetékes parancsnok rendelkezéseit és végzéseit ellen irányuló perorvoslatok használására vagy visszavonására vonatkozó nyilatkozatok átvételére a beosztott honvéd ügyész van hivatva.

A nyilatkozatokat a tényleges legénységi egyének és rangosztályba nem sorozott tényleges havidíjasok csakis *előszóval* tehetik és ha szabadlábon vannak, előljáró parancsnokságuknál is jegyzőkönyvbe mondhatják.

Azok a tényleges legénységi egyének és azok a rangosztályba nem sorozott tényleges havidíjasok, akik a perorvoslatok használására vagy visszavonására irányuló nyilatkozatukat az előljáró parancsnokságnál kívánják jegyzőkönyvbe mondani, ezt az alosztálykihallgatásnál kötelesek megtenni. Ez esetben a „Szolgálati Szabályzat a m. kir. honvédség számára” szerint megszabott szolgálati út megtartása nem szükséges.

Más egyének, ideértve a honvéd ügyészt és az ügyészi tisztet, valamint a védőt is, nyilatkozataikat akár írásban benyújthatják, akár előszóval jegyzőkönyvbe mondhatják.

Fogva levő terheltek ezenfelül a honvéd letartóztató intézet vezetésével megbízott tisztnél (fogházfelügyelő tisztnél) is jegyzőkönyvbe mondhatják nyilatkozataikat.

A jegyzőkönyvet mindjárt a nyilatkozat tevésekor kell szerkeszteni; ha ez nem lehetséges, a nyilatkozat időpontja a jegyzőkönyvben pontosan feltüntendő.

A perorvoslat helytelen megjelölése a terhelt hátrányára nem szolgálhat.

Ez a rendelkezés elejét kívánja venni annak, hogy a vádlott perorvoslatait, mint meg nem engedettet, csupán téves megjelölésük folytán utasítsák esetleg vissza, holott a beadványnak, illetőleg jegyzőkönyvnek tartalmából világosan kitűnik, hogy a perorvoslatnak csak megjelölése téves.

A vádlott érdekében perorvoslatok használására a védő is jogosult. Ugyanez a jog illeti a kiskorú vádlott törvényes képviselőjét, a vádlott akarata ellen is.

A vádló az öt megillető perorvoslatokkal, az illetékes parancsnok meghagyása folytán, a vádlott *javára* is élhet.

Az illetékes parancsnok részére megadott az a jog, amelynél fogva honvéd ügyészt a vádlott javára szóló perorvoslat használására is utasíthatja, a tiszta vádelvnek áttörését jelenti ugyan, de hasonló perorvoslat joga a polgári bünvádi eljárásokban az ügyészt szintén megilleti és így a szóban forgó rendelkezés a katonai bünvádi eljárásban annál indokoltabb, mert az illetékes parancsnok, előjárói minőségben, a terhelt érdekeit még ennek akarata ellen is köteles előmozdítani.

Minden perorvoslatnak megvan az a hatálya, hogy a megtámadott határozat a vádlott javára is megváltoztatható vagy feloldható.

Ha az ítélet ellen a vádlott javára törvényes képviselője vagy a vádló élt perorvoslattal, vagy ha kétséges, vajjon a vádlott a védője által használt ily perorvoslathoz hozzájárult-e, a vádlott erről értesítendő és felvilágosítandó, hogy a perorvoslatnak ily igénybevétele az ítélet jogerőre emelkedését s ekként az esetleg kiszabott büntetés végrehajtását késlelteti. A méltányosság követeli ugyanis, hogy azokban az esetekben, midőn a vádlott törvényes képviselője, vagy az illetékes parancsnok utasítására a vádló élt a vádlott javára perorvoslattal, a vádlott erről értesítették és egyszersmind felvilágosították, hogy a perorvoslatnak ily igénybevétele által az ítélet jogerőre emelkedése s ekként az esetleg kiszabott büntetés végrehajtása halasztást szenved.

A perorvoslat használásáról *lemondani* vagy a perorvoslatot *visszavonni* a perorvoslat bejelentésére meghatározott határidő letelte előtt is lehet. A lemondásnak és visszavonásnak az a hatálya van, hogy ezektől visszalépésnek többé helye nincsen.

A vádlott javára más jogosult által használt perorvoslat csakis a vádlott kifejezett beleegyezésével vonható vissza.

Ellenben a védő által használt perorvoslatot vissza kell vonni, mihielyt a vádlott a használásához adott beleegyezését visszavonja.

Ha a perorvoslat fölött a határozathozás szóbeli tárgyalás alapján történik, a perorvoslat a tárgyalás megkezdése után vissza nem vonható.

Az ítéletek ellen irányuló ily perorvoslatok, amelyek nem jogosult egyén által, vagy a bejelentésre meghatározott határidőn túl, vagy jogérvényes lemondás után használtattak, az a bíróság, amelynél az ítélet hozatott, visszautasítja. E rendelkezés ellen a perorvoslat használója, értesítését követő három nap alatt *felfolyamodással* élhet a közvetlen felsőbb bírósághoz. Ha ez a felfolyamodásnak helyt ad, a perorvoslat okainak kifejtésére nyitva álló határidő, amennyiben ez a kifejtés még meg nem történt, a határozat közlésének napjától kezdődik.

Perorvoslatokra hozott minden határozatot indokolni kell.

A perorvoslatokról egyébként különösen a következőket kell megjegyeznünk:

A Kpb. a *felfolyamodásnak* csak a törvényben kifejezetten megjelölt esetekben enged helyet, mert a korlátlan felfolyamodási jog a katonai bünvádi eljárás lehető gyorsításának követelményével nem egyeztethető össze. Kiemeli azonban, hogy a felfolyamodási jognak e megszorítása semmiképp sem csorbítja a katonai bünvádi eljárásban érdekelt egyéneknek a katonai szolgálati utasításokban (Szolgálati szabályzat 1. rész 14. §-ában) biztosított azt a jogát, amelynél fogva feljelentést tehetnek és peres eljárásokon kívül *panasszal* élhetnek. Szabad tehát a bünvádi eljárásban közreműködésre hivatott egyének ellen hivatalos vagy szolgálati köteleességeik megszegése miatt efféle panaszokat, vagy feljelentéseket tenni, amelyek azután a katonai szolgálati utasítások értelmében intézettek el.

Az eljárás gyorsításának követelményét tartja szem előtt az a rendelkezés, amely a megengedett felfolyamodás esetében felhatalmazza azt a hatóságot (illetékes parancsnokot, bíróságot), amelynek rendelkezése vagy végzése ellen a felfolyamodás irányul, hogy a felfolyamodást, ha alaposnak tartja, maga orvosolja. Ugyanez a szempont vezérli azt a rendelkezést is, amely szerint a felfolyamodásnak nincs felfüggesztő hatálya, ha csak a törvény kivételt nem tesz. Mindez azonban természetesen nem zárja ki azt, hogy az a hatóság (illetékes parancsnok, bíróság), amely a megtámadott rendelkezést vagy végzést kibocsátotta, továbbá az, amely a felfolyamodás fölött határozni hivatalos van, a körülményekhez képest a végrehajtás felfüggesztését elrendelhesse.

Ami a *fellebbezés* perorvoslatát illeti, az a honvéd törvényszékek ítéletei ellen csakis a büntetés kiszabásának kérdésében használható.

A büntetés mértéke ellen fellebbezésnek a vádlott *terhére* csak akkor van helye, ha a haditörvényszék a büntetés rendkívüli enyhítésének jogával élhet, a vádlott *javára* pedig csak akkor, ha a haditörvényszék a büntetést a törvényes mértéken alul, rendkívüli enyhítési jogánál fogva, már amúgy is le nem szállította. Minthogy — mint láttuk — a törvény a bíróságnak megadja azt a jogot, hogy az agyonlövés általi halálbüntetést és az életfogytig tartó börtönbüntetés rendkívüli enyhítés után időleges tartamú börtönbüntetésre átváltoztathassa, a fellebbezést a vádlott javára akkor is megengedi, ha a honvéd törvényszéknél a haditörvényszék ezzel a jogával nem élt. Annál a jelentőségűnél fogva ugyanis, amellyel a rendfokozat a katonai életben bír, meg kellett a fellebbezést a vádlott terhére még akkor is engedni, ha a rangvesztést a vádló indítványa ellenére ki nem mondták, a vádlott javára pedig akkor, ha a rangvesztést önálló büntetesként vagy oly esetben mondták ki, amelyben annak kimondását a büntető törvény nem rendeli feltétlenül. Ha a rangvesztés valamely büntetésnek, például a börtönbüntetésnek törvényes, a bírói belátástól független következménye, akkor az természetesen önállóan nem képezheti fellebbezés tárgyát.

Fellebbezésre épp úgy, mint a semmisségi panasz emelésére a magánpanaszos is jogosítva van. Ez a rendelkezés gyakorlati szempontból azért indokolt, mivel az itt szóba jöhető bűncselekménynek a jogrend szempontjából alárendelt jelentőségűek és így nincs kizárva, hogy a honvéd ügyész többnyire meg fog nyugodni az ítéletben, még akkor is, ha az eljárás módját nyújtott volna arra, hogy az ítéletet a vádlott terhére megtámadhassa. E rendelkezésből önként következik, hogy a magánpanaszosnak magának kell ügyét a másodfokú eljárásban — amennyiben nyilvános fellebbezési tárgyalásra kerül az ügy — képviselnie, mindazonáltal a vádnak közvád jellege is meg van óva azzal, hogy a közvádó a másodfokú tárgyaláson is nyilváníthat véleményt.

A fellebbezés érvényesíthetése, mint minden bünvádi eljárásban, a Kbp. szerint is bizonyos *határidőhöz* van kötve. Ez a határidő az ítélet kihirdetését követő *három nap*.

Arra a vádlottra nézve, aki az ítélet kihirdetésénél nem volt jelen, a határidő azt a napot követő naptól számítandó, amely napon vele az ítéletet közölték.

A védőre és a vádlott törvényes képviselőjére nézve a határidő ugyanattól az időponttól kezdődik, amelytől a vádlottra nézve.

(Folytatjuk.)

A barátság tisztább, szentebb és szellemibb a szerelemnél; gyengéd kapocs az, melyet a szellemek közt a nagyban s nemesben való összhangzás idéz elő. Plátónak isteni szerelme csak a barátság szép hasonmása. A barátságnak tiszta heve sohasem lobog fel a szenvedély emésztő lángjává; holott a szerelem — szüntelen törekvésében — a kedély csendes békéjét gyakran feldúlja és rohamos mozdulatainak erős szelleme is alig áll ellent. Mi érzéki inger sem homályosítja be azt a tiszta tükröt, melyben barátságban egyesült lelkek szövetkezéseket látják. Ami a szerelem legbensőbb természetében nagy és isteni, az a barátság sajátja; de ez tiszta az érzékiség korlátozott törekvéséről.
Goethe.

Terefere. Kankovszky fényképe.

A csendőrség fegyverhasználati joga

Irta: GERGELY ENDRÉ ny. százados.

III.

A m. kir. csendőrség fegyverhasználati szabályai.

Az 1849. június 8-iki császári rendelettel az egész osztrák birodalom területére csendőrség állíttatott fel, amühez elsősorban az 1848. évi forradalmi mozgalmak szolgáltak okul. A felállításhoz a lombard-velencei tartományban a napoleoni idők óta fennálló és osztrák szolgálatba átvett csendőrség szolgált törzsül, ennek mintájára és segítségével állíttatott fel az új csendőrség az egész akkori osztrák birodalom területén, és így Magyarországon is az 1850. év folyamán.

Ennek az új csendőrségnek első szabályzatát az 1850. január 18-iki törvény állapította meg, mely a csendőrség ideiglenes szervezeti szabályait tartalmazza.

Ennek a törvénynek a 45. §-a a fegyverhasználatról a következőket mondja eredeti német szövegében:

„§. 45. Von dem Gebrauche der Waffe.

Die Gensd'armie kann von der Waffe Gebrauch machen:

a) als Notwehre zur Abwendung eines gegen sie gerichteten tötlichen Angriffes;

b) zur Bezwingung eines auf die Vereitlung ihrer Dienstes-Verrichtung abzielenden Widerstandes, und

c) überhaupt in allen jenen Fällen, in welcher einer Schildwache gestattet ist von der Waffe Gebrauch zu machen.

Jederzeit aber sind, so weit es ohne Gefährdung des Zweckes zulässig erscheint, Ermahnungen und sonstige gelinde Mittel voranzusenden und selbst bei Anwendung der Waffen ist die Vorsicht zu gebrauchen, dass das Leben eines Menschen ohne Noth nicht in Gefahr gesetzt werde.

Für jede diese Berechtigung überschreitende Anwendung der Waffengewalt ist der Gensd'arme verantwortlich.“

A Birodalmi Törvény- és Kormánylap, mely ezt a

törvényt közzétette, egyuttal annak hivatalos magyar fordítását is közölte, amely így szól:

„45. §. A fegyver használatáról.

A csendőrség a fegyvert használhatja:

a) mint szükségbeli védezközt valamely ellene intézett tetteges megtámadás elhárítására;

b) szolgálata teljesítésének megghiusítására célzó ellentállás legyőzése végett;

c) általában mind azon esetekben, melyekben az őrnök meg van engedve fegyverét használnia.

Mindazonáltal, amennyiben a cél veszélyezése nélkül lehetönek látszik, mindég intések és egyéb szelid eszközök előrebocsátandók, sőt még a fegyver használatánál is azon elővigyázattal kell lenni, hogy ember élete szükség nélkül veszélynek ne tétessék ki.

A csendőr a fegyvererőnek ezen jogosításon túlhágo minden használatáért felelős.“

A következő, a 46. §. a „népcsoportok és összecsoportozásnál (Volksauflauf und Zusammenrottung) fegyverhasználat“-ra vonatkozólag kimondja, hogy ebben az esetben a fegyveres erőre fennálló szabályok alkalmazandók.

Az idézett szövegből látható, hogy a csendőrség kezdetben is nagyjából ugyanazon esetekben használhatta a fegyverét, mint ma a m. kir. csendőrség. Csak a Szerv. Ut. 12. §-ának 2. esete nem fordul elő, ellenben joga volt fegyvert használni szóbeli sértegetések esetén is. Ennek az a magyarázata, hogy akkor még nem volt a csendőrség katonailag szervezett őrtest, hanem a hadsereg kiegészítő része volt (mint a francia csendőrség), és ezért a Szolg. Szab. I. R. rendelkezéseit a csendőrségre is teljes mértékben alkalmazták.

1867-ben Magyarország területén a csendőrség Erdély és Horvát-Szlavonországok kivételével feloszlattatott. Ez a megmaradt csendőrség az Ausztriában működő csendőrséggel még 1876-ig azonos szabályok alatt állott. Ebben az évben ugyanis úgy a magyar, mint az osztrák csendőrségek a közös hadügyminiszterium hatásköréből kivételtvén, a honvédelmi miniszteriumok alá rendeltettek, ami a két csendőrségnek egymástól független továbbfejlődését vonta maga után.

Az egész Magyarország területére felállított új m. kir. csendőrség a 80-as évek elején szerveztetett meg, és 1881-ben nyerte új szervezeti és szolgálati szabályzatait. Az ezekben megállapított fegyverhasználati szabályok mind a mai napig változatlanul érvényben vannak, egyedül az azokat magyarázó rendelkezések bővítettek ki a Szolg. Ut. 1912. évi kiadásában.

A Szerv. Ut. tartalmazza a fegyverhasználatra vonatkozó alapvető rendelkezéseket és azokat a Szolg. Ut. magyarázza és eljárási szabályokkal bővíti. Nálunk mind a két utasítás rendelet jellegével bír, tehát egyenrangú. Ellenben az 1850. évi első szabályozás törvény, és az osztrák csendőrség fegyverhasználatát is törvény szabályozza, amely törvény körülbelül azt tartalmazza, amit a mi Szerv. Utasításunk foglal magában, még pedig sok §-ban majdnem szóról-szóra ugyanazt. Ha a fegyverhasználati jog alapjait törvény határozza meg, ezzel a magyarázó utasítás nem egyenrangú. A döntő mindig a törvény marad. Ez határozza meg azokat a feltételeket, amelyek fennforgása és megtartása nélkül a fegyverhasználat nem jogos, viszont fennforgásuk és megtartásuk esetén a fegyverhasználat jogosságán az sem változtathat, ha a törvényt magyarázó utasítás valamely rendelkezése meg is sértett volna. Ez első sorban az enyhébb eszközök alkalmazására vonatkozik. Ha a törvény ilyenek alkalmazását rendeli, az feltétlenül alkalmazandó, míg az utasítások által megkívánt enyhébb eszközök akkor alkalmazandók, ha lehet. Nálunk a Szerv. Utasításban foglalt rendelkezések azok, amelyeknek törvényben kellene megállapítva lenniök, amely esetben a Szolg. Utasításban foglaltakkal szemben nagyobb súlyuk volna. Bár ez jogszerűen nincs is így, a gyakorlatban mégis az a helyzet, hogy a csendőrség fegyverhasználati bibliája a Szerv. Ut. régi 11. és mostani 12. §-a, ennek a rendelkezései azok, amelyek a fegyverhasználati jogot meghatározzák.

Nézzük meg most az ebben a §-ban foglalt fegyverhasználati eseteket egyenként.

1. pont. Ez a pont nem az 1850-iki törvény fogalmazásában maradt benn az Utasításban, hanem a Szolg. Szab. I. R. 577. pontjának a szövegezésében került bele.

Az „erőszakos megsértés“ szigorú értelmezés mellett sem jelent semmi mást, mint minden megsértést, amely nem csupán szóbeli. Még pedig a megsértés abban az értelemben értendő, amely „sértést“ jelent és nem talán éppen csak „sebesítést“. Az „erőszakos megsértés“ kifejezés mindenesetre megtörtént, már végrehajtott megsértést jelent, pedig annak nem volna szabad megtörténnie, hiszen éppen arra való a fegyverhasználati jog, hogy a csendőr személyét ilyen ellen megvédelmezze. Ezért a pont szövegében a támadással veszélyesen való fenyegetés a fontosabb fegyverhasználati ok, az erőszakos megsértés már csak akkor az, ha a támadás már nem volt kivédhető. Mivel pedig a csendőr gondoskodni tartozik arról, hogy működési képességét csonkíthatatlanul megóvja, feltétlenül hibát követett el akkor, ha a támadást a saját személye érintéséig engedte fajulni, ha az legyőzhető volt. Ezért szerencsésebbnek tartom az 1850-iki szövegeztést, amely megsértésről nem beszél, hanem csak tetteles támadásról, ahol a „tetteles“ — amint azt már kimutattam — végeredményben „nem csupán szóbeli“ jelent. Ha a támadás már kivédhető nem volt és a csendőr személye tényleg érintett, a fegyverhasználat magától értetődik, nem szükséges azt még külön is megengedni.

A fentiek figyelembevételével a Szolg. Ut. 66. §. 1. alatti magyarázatnak rövidebbnek és szabatosabbnak kellene lennie ahhoz, hogy zavar keltését kizárja. Az erőszakos megsértést a tetteles bántalmazással és az erőszakos bántalmazással egyenlő értelemben használja, ami lényegileg mind ugyanaz ugyan, de nehezebben áttekinthetőbbé teszi a szabály rendelkezéseit. Van több nem szerencsés kifejezése is, mint az a példa, ha valaki a csendőr „fegyverét megragadja oly célból, hogy a csendőrt megrohanja, megüsse, megsebesítse“, hiszen a fegyver megragadása már maga is erőszakos megsértés, már akkor is korlátozza, sőt gátolja a csendőr működési képességét, — és tehát ok a fegyverhasználatra — ha annak, aki a fegyvert megragadja, a csendőrrel szemben semmi további szándéka nincs is. Annak a példának a felhozása, hogy valaki a csendőrt löfegyverrel célbaveszi, egyenesen veszélyes. Ez igen

alkalmas annak az elterjedt tévhítnak a fenntartására, hogy a csendőr az ellen, aki löfegyverrel vele szembe áll, addig nem használhat fegyvert, míg az őt célba nem vette. Ha ez így igaz volna, annyit jelentene, hogy a csendőrnek még annyi joga sincs, mint amennyi a jogos védelem címén bárkit megillet, neki a legtöbb esetben meg kellene várnia, míg rálőnek és eltalálják-e vagy nem. Mert hiszen kapásból is lehet lőni, sőt pisztollyal már az is nagy előnyben van a fegyvert kész helyzetben tartó csendőrrel szemben, aki a pisztolyt esővével felfelé fölemeli.

A szóbanlevő 1. pont a fegyverhasználatot enyhébb eszköz alkalmazásához nem köti. Ez igen helyesen van így, mert igen sok esetben már akkor is komoly veszélyben forogna a csendőr élete is, ha csak a figyelmeztetés is kötelezőleg elő volna írva, mielőtt fegyvert használhatná. Az, hogy a Szolg. Ut. általában megkívánja az enyhébb eszközök alkalmazását, ezen nem változtat, mert ennek csak akkor lehet helye, ha az lehetséges anélkül, hogy a csendőr működési képessége komoly veszélynek tétessék ki.

2. pont. Ennek a pontnak a származását nem állapíthattam meg. Bár fordított eset, mégis rokonságban van a francia szabályzatban meglevő azzal az esettel, mikor a csendőr a rábizott vagy megszállott állását fegyverrel védelmezi.

Külömben igen érdekes eset, amely az általam az eddigi tárgyalásnál felállított három eset, — (önvédelem, ellenállás megtörése, szökés megakadályozása), — közül egyikbe sem sorolható pontosan be, ellenben mind a három eset szellemének megfelel.

Az 1. pont alá azért nem sorolható, mert ha valóban támadással való veszélyes fenyegetésről volna szó, akkor a 2. pont fölösleges volna; hogy itt tényleg nem arról van szó, azt az is mutatja, hogy a Szerv. Utasítás itt az „előzetes felszólítást“ kötelezőleg előírja. Az önvédelmi eset figyelembevételére azonban mégis megállapítható. Itt ugyanis a pont első részében olyan valakiről van szó, akinél fegyver van, de azzal nem támad, sőt támadással nem is fenyeget, mert hiszen a fegyvernek nem kell a kezében lennie, lehet az nála elrejtve is. Csakhogy ez a valaki ebben az esetben „gonosztevő“, akiről már ezen minősége miatt is feltehető, hogy támadni fog. — különösen mivel fegyver van nála, amit a csendőr tudhat, hiszen a gonosztevő tetten-éretett. — hogy megmenekülhessen; ezt a támadó szándékát el is árulja azzal, hogy a csendőr felszólítására magát nem adja meg. A pont második részében pedig védett helyzetben van, amely olyan lehet, hogy a gonosztevő valódi támadó szándékát, esetleg a támadás tényleges megkezdését, nem is láthatja. Mindkét esetben az önvédelem esetének a gonosztevővel szemben jogosult tágabb értelmezése indokolja a fegyverhasználatot.

A 3. pontnak sem felel meg a 2. pontban leírt eset, mert az ellenszegülés nem szorosan a csendőr szolgálatának megakadályozására történik és az ellenszegülés nem feltétlenül tetteles, illetve tényleges. Igaz, hogy a gonosztevő azzal, hogy magát meg nem adja, illetve védett helyzetéből előjönni vonakodik, a csendőr szolgálatát, ami ebben az esetben az ő elfogatása, igyekezik meggátolni, csak hogy ezt az esetet nem sorolhatjuk a 3. pontba, még pedig azért nem, mivel ez az eset éppen a 2. és a 4. pontokban külön fel van véve, ami azt mutatja, hogy a saját elfogatás megháúsítását csak gonosztevővel szemben akarja az utasítás fegyverrel lehetetlenné tenni. Ez tehát az ellenállás megtörésének minősített esete az elfogás lehetővé tételére tettenért fegyveres gonosztevővel szemben.

Hasonlít a 2. pont esete a 4. ponthoz is, mert mindkettőben az elfogás lehetővé tételét akarja az utasítás fegyverrel biztosítani, csak hogy a 2. pontban olyan gonosztevőről van szó, aki felfegyverkezve lévén, a megadásra való felszólítás után „erőszakosan ellenállónak“ tekintendő, ha ellenállásával akkor sem hagy fel.

Enyhébb eszközként az „előzetes felszólítás“ elő van írva, mert annak alkalmazására idő van, hisz a gonosztevő nem támad, azonkívül pedig azért, mert az ellenszegülési szándék csak a felszólítás semmibe-vevése után válik nyilvánvalóvá.

3. pont. Ennek a pontnak a szövegét világosabban fogalmazva így is lehetne írni: aki azon célból, hogy a csendőrt szolgálata teljesítésében meggátolja, figyel-

mezlető utasításainak tettelesen ellenszegül. Vagyis ebben az esetben a cél: a csendőr szolgálatának meggátolása, amihez még az is kell, hogy a figyelmeztető utasítás után is még tovább ellenszegüljön az illető, még pedig tettelesen, azaz ténylegesen. Kifejtettem már, hogy a tisztán passzív ellenállás is lehet a kísérő körülmények folytán olyanná, amely az aktív ellenállással egyenrangú és így ugyanazon elbírálás alá esik. Egyik ilyen körülmény a Szerv. Ut. által kötelezőleg előírt figyelmeztető utasítás, amely egyúttal enyhébb eszköz is, mert ennek elhangzása után a passzív ellenállást tanúsítónak nyilvánvalóvá válik az a szándéka, hogy a csendőrt szolgálata teljesítésében valóban meg akarja akadályozni. Ezért szerencsésnek kell tartanom, hogy a magyar utasításba a figyelmeztető utasítás mint a pont lényeges része felvétel, ami ügylátszik külön sajátossága a mi Szerv. Utasításunknak. Az 1850-iki törvényben nincsen benne, nincs a ma érvényben levő osztrák törvényben sem. Mind a két említett törvény azonban egyszerűen csak ellenszegülésről beszél, ami talán helyesebb, mint az ellenállást a félreértésre alkalmasító tetteles jelzővel megjelölni, még akkor is, ha azt helyesen ténylegesnek írjuk is.

Ami a dolog érdemét illeti, a 3. pont alá nagyon sok előfordulható eset tartozik. Ezek közül kérdéses az eseteknek az a csoportja, amelyekben a csendőr szolgálata, amelyet az ellenszegülő meg akar akadályozni, magának az ellenszegülőnek az elfogatása, illetve elfogatás után bekísérése. Magukban véve ezek az esetek is megfelelnek a 3. pont feltételeinek, csak hogy a 2. és 4. pontoknak az ellenszegülő tettenért fegyveres gonosztevővel szemben és az elmenekülő veszélyes gonosztevővel szemben alkalmazásba jövő esetei arra látszanak mutatni, hogy az Utasítás a kérdéses eset-csoportot a 3. pont alól — mint azt a 2. pontnál kifejtettem — ki akarta venni. Lehet, hogy ez a szándék nem állott fenn, az eredmény azonban így jelentkezik. Ha a 2. és 4. pontok nem volnának benne az Utasításban (amint az osztrák csendőrségében nincsenek), a kérdéses eset-csoportot nyugodtan a 3. pont alá tartozónak lehetne állítani. A régi osztrák csendőrség idejéből emberről emberre átöröklődött hagyomány hatásának kell tartani: ha előfordul, hogy a csendőr arra a kérdésre, hogy mit csinál, ha az elfogott egyén nem akar menni, azt feleli, hogy: figyelmeztetem, hogy induljon, mert különben fegyvert használok. Sőt előfordul, hogy ezt a mondást alkalmazza is. De csak a mondást, a fegyvert nem. Nem hiszi, hogy joga volna fegyvert használni, de mondja, mert valamelyik oktatójától így hallotta. Ez csak jele annak a nagy bizonytalanságnak, amely a 3. pont körül uralkodik, és ami oka annak is, hogy ezen pont szerinti fegyverhasználat a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. A bizonytalanság oka a pont nem mindenkinek érthető fogalmazása, és különösen a nem megfelelő és félreértett „tettelesen ellenszegül” kifejezés. Igaz, hogy a Szolg. Ut. 66. §-ának 4. pontja ezt a 3. pontot elég jól megmagyarázza, de a meggyökeresedett felfogások csak igen-igen lassan módosulnak.

Feltétlenül a 3. pont alá tartozónak tartom azonban a néptömegnek vagy csoportosulásnak a szétoszlásra való felhívással szemben tanúsított engedetlenségét. A régebbi utasításban nem is volt szó az ilyen esetben követendő eljárásról, ami világosan mutatja, hogy a 3. pont értelmében és felhatalmazása folytán kellett az adott esetben eljárni. Mert, hogy az utasítás ilyen esetben nem akart volna a csendőrnek jogot adni szükség esetén a fegyverhasználatra is, azt már azért sem lehet feltenni, mert a régebbi Szolg. Ut. 22. §-ának 3. pontja ugyanúgy mint az újabb Szolg. Ut. 27. §-ának 3. pontja a népcsoportosulás és összeesődülési szétoszlását a csendőrség rendes szolgálati teendői közé sorozza. Már pedig ez nem mindig lehetséges fegyverhasználat nélkül.

Mindent összevéve a 3. pont a csendőrség legjellegzetesebb és egyik legfontosabb fegyverhasználati pontja, amelynek a csendőrség köztudatában helyes értelmezésben való épségben tartása a szolgálat szempontjából rendkívüli fontossággal bír. Nem a fegyverhasználatok számának a szaporítása a cél, de az igen, hogy biztos tudattal és ennélfogva habozás nélkül használható legyen a fegyver ereje, mikor arra van szükség.

4. pont. Ez a Szolg. Szab. I. R. 577. pontjának felel meg és abból került bele a Szerv. Utasításba. Ez a pont,

mint már kifejtettem, rokonságban van a 2. ponttal. Az, aki ellen a fegyver használandó, ebben a pontban van legsúlyosabban minősítve. Veszélyes gonosztevőnek kell lennie. De nem kell sem tettenéretnie, sem felfegyverkezve lennie, sem erőszakos ellenállást tanúsítania. Elég, ha a csendőr őrizetéből elszalad, vagy akkor, ha még elfogva nem is volt, az őt elfogni akaró csendőr elől elmenekül.

Hogy ki tekintendő veszélyes gonosztevőnek, azt nehéz megállapítani; a Szolg. Utasításban foglalt magyarázat szerint az, akit a hatóság ilyenek megjelöléséig, továbbá az, aki a közbiztonságra különösen veszélyes egyéniség és bármily büntetést követett el, végül bárki, aki súlyos büntetést követett el. A megállapítás maga sem kimerítő, azonkívül fennfognak az olyan termé-

A mulató Budapest. Óriáskerék a népiéletben.

szetű aggályok, amelyeket a II. cikkemben emek a pontnak a tárgyalásánál érintettem.

Ez a pont az, amelyben a fegyverhasználati eset beállta a legtöbb feltételhez van kötve. Először is megkivántatik a megállításra célzó fenyegető rákiáltás, másodsor pedig egyáltalán csak abban az esetben van a fegyver használata megengedve, ha a megállításra más mód nincsen, vagyis ha a fegyver használata nélkül az üldözött bizonyosan elmenekülne.

5. pont. Ez is a Szolg. Szab. I. Részből került az Utasításba, azzal a különbséggel, hogy „ellenséges viszonyok között” kifejezés helyett „háború vagy ostromállapot”-ot mond. Ez a megjelölés nem szabatos, de a Szolg. Utasításban hozzáfűzött magyarázat sem az, mert előfordulhat olyan eset, amely nem az állam hadereje ellen elkövetett büncselekmény gyanúja miatt vezet fegyverhasználatra.

Különböztetést erről a pontról, amely inkább katonai, nincsen sok mondani való.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A francia csendőrség.

Irta: TIHANYI FERENC százados.

Azt hiszem, hogy mindenkit érdekelni fog a francia csendőrség ismertetése, miután ez a csendőrség volt az első, katonai alapon szervezett közbiztonsági testület s ennek mintájára létesültek a különböző európai államok csendőrségei. — Az első francia csendőrség szervezetének kiválósága és szolgálatának nagyszerű eredményei buzdították a Franciaországgal szomszédos államokat arra, hogy a közbiztonság fenntartása céljából hasonló szervezettel és szolgálati körrel bíró katonai őrtestületeket állítsanak fel. Ezek a különböző csendőrségek, bár országuk különleges viszonyaira való tekintettel a szervezést és a szolgálati ügykört illetőleg kisebb-nagyobb mértékben a francia csendőrségtől el is tértek, még sem lehet elvitatni azt, hogy az alapvető rendelkezéseket a francia csendőrségtől általában átvették.

Franciaországban a forradalom kitöréséig (1789.) a közbiztonsági szolgálatot a vidéki rendőrség („*maréchaussée*”) látta el. A forradalommal felborult rend és biztonság helyreállítása nehéz és kemény munkát igényelt, amelyre a vidéki rendőrség egyrészt elavultsága másrészt tekintélyének hiánya miatt nem volt képes. Épen ezért Napoleon 1799-ben eltörölte a vidéki rendőrséget s ahelyett egy katonai őrtestületet létesített, amelynek a „*gendarmerie*” (ejtsd: zsandármeri) nevet adta.

A „*gendarmerie*” elnevezés nem volt újkeletű.

A XV. században felállított francia vértesslovasság viselte ezt a nevet, amely azonban mint ilyen, az idők folyamán megszűnt.

A francia csendőrség tagjait „*gendarme*”-oknak (ejtsd: zsandár) nevezték, amely elnevezés szó szerinti fordításban „fegyveres embereket” jelent. Ezt a „*gendarme*” elnevezést Olaszország és Magyarország kivételével átvették mindazok az európai államok, amelyek csendőrséget létesítettek, így Németország, Ausztria, Spanyolország, Románia stb. Olaszországban „*carabinieri*” (karabélyosok), Magyarországon „*csendő*” névvel jelölték meg a közbiztonság fenntartására rendelt katonai őrtestület tagjait. A zsandár szót azonban a köznép nálunk is használta, így nevezvén azokat az osztrák csendőroket, kik az 1848-as szabadságharc leverése után Magyarország területén teljesítettek szolgálatot s inkább a jó magyar hazafiak, mint a gonosztevők üldözésével tették ismertté és gyűlöltté magukat.

I. Szervezet.

A francia csendőrség feladata a közbiztonság felett való őrökösés, a rend fenntartása és a törvények végrehajtásának biztosítása, tehát alapjában véve ugyanaz, mint a mi csendőrségünké. A jellege azonban más. Amíg a magyar csendőrség az 1881. évi III. törvénycikk szerint csupán „katonailag szervezett őrtest” s a fegyveres erő részének nem tekinthető, addig a francia csendőrség a hadsereg kiegészítő része, tehát katonai alakulat. A francia csendőrségnek a hadseregben belül kiváltságos helyzete van, mert az összes fegyvernemekkel szemben elsőbbség illeti meg, aminek jeléül kivonulásoknál mindig a jobbszárnyon áll fel, meneteknél pedig az élen menetel. Nem kell hangsúlyoznom, hogy a csendőrségnek ily nagyfokú megbecsülése nemcsak a testület tekintélyét, de tagjainak önbizalmát is kiválóan emeli.

A francia csendőrség katonai mivoltából önként következik, hogy tagjaira a katonai törvények érvényesek, kivéve egyes oly eltéréseket, amelyek szervezetének és szolgálatának különlegességéből folynak.

A csendőrok, épúgy, mint nálunk, altiszti ranggal bírnak.

A csendőrség, akár a hadsereg, csak a hadügyminiszternek van alárendelve. A hadügyminisztert illeti meg a szervezés, a parancsnoklás, a szolgálat felügyeletének joga; továbbá a belső rend és fegyelem fenntartása, a katonai és szakszerű kiképzés, öltözet, fegyverzet, zsold stb. megállapítása s végül a csendőregyének személyes ügyeinek intézése.

Egyes szolgálatok végzése tekintetében azonban a

csendőrség a belügy, az igazságügy, a tengerészeti és gyarmatügyi minisztereknek is rendelkezésére áll.

A francia csendőrség, mint testület: 1. a megyei; 2. Tunis, Algier és Marocco tartományi; 3. a gyarmati csendőrségre és 4. a köztársasági gárdára tagozódik.

A megyei csendőrség az anyaországban és Corsica szigetén, a köztársasági gárda pedig az ország fővárosában, Párisban teljesít szolgálatot, míg a tartományi csendőrség a megnevezett tartományokban, a gyarmati pedig a gyarmatokon, illetve a francia protektorátus alatt álló területeken működik.

A szorosan vett (megyei) csendőrség legalsóbb alakulatai a *brigade*-ok (őrsök). A brigadeok létszáma rendszerint 5 fő. A gyarmati csendőrség brigadejaira e létszámon felül kiegészítő csendőrokkül benszülőtteket (négereket, arabokat stb.) szoktak beosztani. Az őrsparancsnok altiszt.

Az egyes közigazgatási járások területén elhelyezett csendőrség élén egy százados, hadnagy vagy alhadnagy áll, mint járásparancsnok. Az egyes megyék csendőrségei *compagnie* (század) elnevezéssel jelöltetnek meg s parancsnokuk őrnagy.

A századok annak a megyének a nevét viselik, amelyiknek területén állomásoznak, kivéve a Corsica szigetén és Algier tartományban levő századokat, amelyek a sziget, illetve a tartomány nevével felül még sorszámot is viselnek, pld. corsicai 1. csendőrszázad.

Több század egy *légion*-t alkot alezredes vagy ezredes parancsnoksága alatt. Több légion egy „*section*”-t képez, aminek élén egy tábornok áll.

Hogy az egyes légionokba hány századot sorolnak, az mindig a századok létszámának nagyságától és a szolgálat fontosságától függ.

Felsőbb fokban a csendőrség a területileg illetékes hadosztályparancsnok útján a hadtestparancsnoknak van alárendelve. A köztársasági gárda pedig, melynek parancsnoka egy csendőrezredes, a szajnai kerület tábornok-parancsnokának, a tábornok-térparancsnoknak és Páris katonai kormányzójának útján van a hadügyminiszternek alárendelve. A hadügyminiszteriumban a csendőrségi ügyeket a „*Direction de Gendarmerie*” (csendőrosztály) intézi.

A csendőrség kiegészítése részint katonák átvétele, részint újoncok felvétele útján történik. Elsősorban azok a katonák számíthatnak felvételre, kik tényleges szolgálatban állanak, de a törvényben előírt szolgálati kötelezettségüknek már eleget tettek, másodsorban azok a tartalékos katonák, akiknek szabadságoltatásuk óta 5 év még nem telt el. Ha kellő számú katonai jelentkező nincsen, haditengerészek is beléphetnek, ha ehhez a tengerészeti miniszter különhozzájárulását elnyerték. A francia csendőrség ezenfelül brigadeokként 1—1 újoncot is vehet fel. Ezek az újoncok 22 éves koruktól 25 éves korukig, tehát 3 éven át próbaszolgálatot teljesítenek s ha megtartásuk a szolgálat érdekében áll, a légion parancsnoka a hadügyminiszter által reáruházott felhatalmazás alapján véglegesíti, különben pedig elbocsátja őket.

A felvételi feltételek általában ugyanazok, mint nálunk, azzal az eltéréssel, hogy az életkor határát 25 és 40 év között, a testmagasságot pedig a lovaseknál 164 cm., a gyalogosoknál 166 cm. és a köztársasági gárdánál 170 cm.-ben állapították meg.

A jelentkezők kiválasztása bizonyos sorrend szem előtt tartása mellett történik. A testület igyekszik a hadsereg legértékesebb katonáit kebelébe venni, miért is 8 csoportba osztja a jelentkezőket s a hátrábbi csoportba osztott csak az esetben számíthat felvételre, ha az előtte levő csoportban jelentkező már nincsen. Úgy látszik, a francia csendőrség nem küzd oly létszámhiánnyal s oly kiegészítési nehézségekkel, mint a miénk, hogy válogathat a jelentkezők között s azok közül lehetőleg csak azokat igyekszik befogadni, akik a hadseregnél kiváltak vagy érdemeiket szereztek.

Hosszadalmas volna itt felsorolni, hogy melyek a feltételei az egyes csoportba sorolásnak. Mindössze csak az első két csoportot említem. Az első csoportba tartoznak azok a katonák, akik a becsületrend vagy a vitézségi érem tulajdonosai. A második csoportba azok, akiknek altiszti rendfokozatuk és hadikeresztjük van. E két csoportba jutás követelményeiből is látható, hogy a francia csendőrség a hadsereg tagjainak legérdemesebbjeit törekszik a maga részére biztosítani.

A csendőrséghez felvett tisztek és legénység szolgálatuk megkezdése előtt csendőresküit tesznek és pedig az anyaországbeliek az állomáshelyük szerint illetékes *törvényszéki elnöknek*, az anyaországon kívül állomásozók pedig az illetékes katonai törvényszék elnökének kezébe. Az ily eskütétel nyilvános, amelyen a helyben állomásozó és szolgálatilag el nem foglalt tisztek (a századparancsnokig bezárólag) és legénység díszben szintén megjelennek.

Érdekes, hogy az eskü szövege csak azt foglalja magában, hogy az esküttevő kötelezi magát, hogy parancsnoka szolgálati parancsainak engedelmeskedik és a reá bízott hivatalos hatalommal nem él vissza, hanem azt a törvények végrehajtására és a rend fenntartására használja fel.

A csendőröknek jogukban áll, ha szolgálati kötelezettségüknek eleget tettek, a tényleges szolgálatból való elbocsátásukat kérni, mely esetben lemondani tartoznak rangjukról, alkalmazásukról s szolgálatuk folytatásáról. Ez a kérelem azonban háború esetén vagy ha az illetőnek a kinevezéssel szemben tartozása van, nem terjeszthető elő.

Ha valamely csendőr ismételtelen oly súlyos hibákat követett el, amelyekkel fegyelmi zavart idézett elő s így bajtársainak rossz példát mutatott, akkor, ha nincs még 15 szolgálati éve, eltávolítják, különben pedig hivatalból nyugdíjazták. A tisztesek még súlyosabb elbírálás alá esnek, mert ha parancsnoki hatáskörükben követik el az említett hibákat, akkor lefokozásra is javaslatba hozhatók.

Ha valamely csendőr testi fogyatkozása miatt szolgálatra alkalmatlanná válik, akkor ha megvan a 15 évi szolgálati ideje, nyugállományba helyezik, különben pedig felülvizsgálatra állítják.

Ha a csendőr szolgálatban vált testileg alkalmatlanná, de még nem nyugdíjképes, egyszersmindenkori vagy állandó segélyben részesül. Ha pedig testi fogyatékosságát nem a szolgálat idézte elő, akkor, ha nyugdíjképes, a szolgálati idejének megfelelő nyugdíjat kap, ellenesetben, ha legalább 5 évvel többet szolgált a törvényes szolgálati kötelezettségen felül, segéllyel látják el. Mindazok a csendőrök, akik 15, illetve 25 szolgálati évet betöltöttek, nyugállományba helyezésüket kérhetik.

Az altiszti rendfokozatok a következők: csendőr, 4., 3., 2., 1. osztályú és rangosztályba nem sorolt őrsvezető. A tisztí rendfokozatok általában megfelelnek a mieinknek.

Az előléptetés az előléptetési táblázat alapján történik, amelyben az előléptetésre érdemes legénységi egyének alkalmasságuk foka szerint vannak felsorolva, tehát legalkalmasabb legelől s így tovább. Ezeket a táblázatokat a századparancsnokok javaslatainak figyelembevételével, a légionparancsnokok állítják össze s azokat jóváhagyás végett a hadügyminiszternek terjesztik elő. A legénységi előléptetéseket a hadügyminiszter felhatalmazása alapján a légionparancsnokok eszközlik, a légion keretén belül azonban mindig csak az illető rendfokozatbeli hiánynak megfelelő számban.

A 4. osztályú őrsvezetői rendfokozatot azok a csendőrök nyerhetik el, akik mint ilyenek legalább 6 hónapja szolgálnak s az előléptetési táblázatba fel vannak véve. Ugyancsak a 3., illetve 2. osztályú őrsvezetői rendfokozatot azok nyerhetik el, akik az előző rendfokozatban legalább 6 hónapig szolgáltak s az alkalmassági feltételeknek megfelelnek, azaz az előléptetési táblázatban szerepelnek. Az 1. oszt. őrsvezetőket a 2. osztályúak közül válogatják ki s rangosztályba nem sorolt őrsvezetőkké azok az őrsparancsnokok nevezhetők ki, akik mint 1. osztályú őrsvezetők e rendfokozatban már legalább 1 év óta szolgálnak.

A tisztí állásokat felerészben a csendőrségnél, felerészben a hadsereg egyéb fegyvernemeinél szolgált tisztekből töltik be, ez utóbbiak azonban felvételi vizsgát kötelesek tenni.

A hadnagyok állományának felét csendőraltisztékből egészítik ki. Hogy valamely altiszt hadnagy lehessen szükséges, hogy mint alhadnagy előzőleg 2 évet szolgált. Viszont az alhadnagyi rendfokozatot csak azok az őrsparancsnokok nyerhetik el, kik legalább 3 éven át őrsöt vezettek és a tisztjelöltek tanfolyamát sikeresen elvégezték.

(Folytatjuk.)

Portyázás.

Igaz örömmel olvastuk gróf Bethlen István miniszterelnöknek a trianoni „békeszerződés“ revíziójára vonatkozó kijelentéseit. Ujat nem mondott; a fontos az, hogy nem csak mint magyar ember beszélt, hanem mint Magyarország miniszterelnöke is. Jó volt egy kissé eszükbe juttatni azoknak, akiket illet, hogy kényszerű hallgatásunk a világért sem jelenti mai gyalázatos helyzetünkbe való belenyugvásunkat, jó volt egy kissé megzavarni a mi vérünkben jóllakottak nyugodt emésztését, jó néha kísértetni abban a sötét temetőben, amellyé a mi drága, gyönyörű hazánkat változtatták és amelyre még azt sem szabad felírunk, hogy: „Feltámadunk!“ „Természetes — mondotta a miniszterelnök — hogy a trianoni béke revízióját elsősorban békés úton óhajtjuk elérni. Ha azonban a békés megoldás lehetőségét elzárják előlünk, akkor azoknak adnak igazat, akik még mindig a régi imperialista ideológiában élnek.“ Hát igen, ezt mi is így gondoljuk valahogy. Csak mi nem tudtuk volna ilyen szépen mondani.

Egy egyenruházati üzletben valami csekélységet akartam vásárolni. A cég a csendőrség körében meglehetősen ismert; revőinek nagy része testületünkben került ki. Persze régen, mikor a „sok kicsi sokra megy“ elvénél fogva az egyenruhakereskedés még úgynevezett „jó üzlet“ volt. Ma már nem az. Aki ma egyenruhát visel, az nem jó „kundschaft“, mert nincsen pénze, akiknek meg pénzüik van, azok legtöbbszörre nem tartoznak az egyenruhások közé. Egyszerre tudtomra adták, hogy a keresett cikkel nem szolgálhatnak. „Külömben is — teszik hozzá — egyenruhával már nem igen foglalkozunk.“ Azért a kiszolgáló asztal mögötti hatalmas üvegszekrény még telve van a legkülömbözőbb hadiak fővegeivel. Öregesen, de azért katonás rendben állanak egymás mellett a még megmaradt fekete tisztí sapkák, alattuk fiatal tábori barna utódaik, majd egy megfakult csendőrkalap következik, amelyhez bajtársiasan símálnak a kis Boesky-sapkák. Hatalmas lószőrforgós régi tüzérsáka a „szárny-tisztes“ a sorban, alatta pedig... Mi ez? Nem hiszek a szememnek. A régi és új magyar hadsereg fővegei, annyi sok dicsőség drága emlékei és egy szebb magyar jövő szimbólumai között cifrán hivalkodik egy sornyos vadonatúj — oláh sapka. Szabályszerű és „extra“ legénységi és tisztí sapkák, homlokukon Romania mare kokárdájával. Egy pillanatig szótlánul néztem. Gondolkoztam rajta, hogy vajjon kinek vannak ezek ilyen előkelő és feltűnő helyre kitéve, vajjon ki vásárolhatja ezeket, mert mégis csak kelendő cikk lehet az, amelyért érdemes így arculverni mindenkét, aki a lábát ennek a „magyar“ kereskedőnek az üzletébe beteszi. Aztán, hogy megjött a szavam, megkérdeztem:

— Eladók ezek a sapkák?

A kiszolgáló zavarba jött.

— Nem, kérem, csak emléken tartjuk őket.

— Hm. Hát persze, persze. Önöket nagyon kellemes emlékek fűzhetik ezekhez a sapkához, ehhez nekem igazán semmi közöm nincsen, de em-

léknek talán egy is elég lenne és annak sem itt volna a helye. És aztán mit gondol — kérdeztem — mit csinálnának Bukarestben annak a kereskedőnek az üvegláblájával, aki sástollas magyar Bocskay-sapkát merészelne így közszemlére tenni? Betörnék.

Mosolyogva válaszol:
— Itt nem török be.

Hát ez az. Megvallom, nekem sem volt szándékomban betörni. Mert azok a román sapkák olyan gúnyosan mosolyogtak reám, hogy elszégyenlettem magamat, szó nélkül megfordultam és kimentem az üzletből.

Nem kenyerem a személyeskedés, azért az illető hazafias kereskedő nevét sem írom ki. Pedig igazán megérdemelné.

*

Inter duos litigantes tertius gaudet. Bécsben a „nagy“ és „kis“ bérautók tulajdonosai ádáz harcban állanak egymással, mert a nagyobb üzemi költséggel dolgozó nagy autók nem bírják a fűrje „kis“ autók konkurrenciáját. A kis autók négyezerszeres taxival szaladgálnak, mire a nagy autók tulajdonosai szintén leszállították a taxiukat négyezerszeresre. De mindjárt ki is mondták, hogy ha a kis autók még lejjebb mennek, ők is követik őket, ha kell az ezerszeres tarifáig is. Jelen esetben a nevető harmadik a bécsi publikum, amely ma holnap ingyen fog autózni. Hogy ez az aranykorszak meddig fog tartani, azt persze senki sem tudja, az azonban bizonyos, hogy a közönség közül senki sem fog a békéltető szerepére vállalkozni, mert a megegyezésnek bizonyosan tarifaemelés lesz a következménye. Az egyetértésnek fanatikus hirdetői vagyunk, de azért bevalljuk, hogy egy ilyen kis hajbakapásnak mi is szívesen örülnénk. Mert nálunk az a baj, hogy túlságosan nagy az egyetértés ott, ahol — emelésről van szó.

*

A múlt év augusztus 20-án egy pestmegyei község melletti kis folyócskában, egy budapesti társaság fürdőzött. Ez a társaság reá vett egy helyi szolgálatban éppen arra portyázott fiatal csendőrt arra, hogy magát egy akkor kitalált és mesterségesen beállított helyzetben lefényképezni engedje. A képek — melyeket f. évi 1. számunkban „A csendőr mint erénycsősz“ cím alatt közöltünk — a fényképező újságíró révén külföldre kerültek, annak dokumentálására, hogy milyen brutálisan bánik el a magyar csendőrség a fürdővendégekkel — Balatonfüreden. Az ügy illetékes helyre került; a lelkiismeretlen és nagyon is átlátszó hátterű „tréfa“ szereplői megkapják, amit megérdemelnek; az eset tehát minket ebből a szempontból tovább nem érdekel. De tanulhatunk belőle. Mindenekelőtt azt, hogy a szolgálatban álló csendőr nem való a fényképezőgép elé. Nem azért, mintha a csendőrség bármilyen szolgálati eljárása a nyilvánosságot vagy a megerősítést nem tűrné; hanem azért, mert a nagyképi színészi pózokban rejlő komolatlanság sehogy sem illik a csendőr szolgálatának komoltságához. Aki fényképet akar magáról csináltatni, ám tegye meg szolgálaton kívül, akkor könnyebb is barát-

ságos arcot vágni, mint kalapban és szurronnyal. A másik tanulság pedig az, hogy a csendőr sohasem lehet elég bizalmatlan azokkal szemben, akiket nem ismer, mert semmivel sem élnek vissza az emberek oly könnyen, mint a mások jóhiszeműségével. A mi csendőrünket például azzal vették rá a fényképezésre, hogy a képeket egy Magyarország javára indítandó propaganda céljaira fogják felhasználni és azokkal a magyarság szigorú erkölcsiségét fogják a külföldnek bemutatni s mikor aztán a képek készen voltak, neveltségessé tettek minket velük a külföld előtt. Jó tehát mindig résen lenni, mert nem mindenki magyar ember ám, aki magyarul beszél.

*

A magyar kormány visszautasította a zoppoti játékkaszinót fenntartó részvénytársaságnak egy Budapesten felállítandó játékbankra vonatkozó ajánlatát. Pedig az ígéretek nagyon csábítóak voltak. Mert ígért ez a részvénytársaság fűt-fát, idegenforgalmat, milliárdos állami és városi haszonrészesedést, építkezést, városfejlesztést, egyszóval mindent, amiről mostani nyomorúságunkban még álmodni sem mertünk volna. Ellenértékül mindössze arra kért engedélyt, hogy Budapestet fél Európa sikasztóinak és kalandorainak gyülekező helyévé tehesse, hogy itt bizonyos formák betartása mellett mindenkit szabadon kirabolhasson, ezer és ezer existenciát és családot tönkretellessen, hogy Budapestet azzá a hirhedt várossá tegye, amelynek még a nevéhez is átok és köny tapad és amelytől az anyáknak féltve kell órnioik gyermekeiket. Nem. Ilyen célra nem vagyunk eladók, hiába rázzák előttünk arannyal telt zacskójukat. A becstelenség szerzett, anyák, hitvesek és gyermekek átkától kísért pénzen nincsen Istenáldás s annyira mégsem vagyunk még éhesek, hogy a becsületünket és jó hírünket volnánk kénytelenek áruba bocsájtani. Nagy szükségünk volna az aranyakra, de ilyen áron nem kellene. Apaga Satanas!

*

Franciaország törvényszéki orvosszakértői a napokban tartott kongresszusukon hatalmas vitát rendeztek a kérdés fölött, hogy van-e tulajdonképpen kleptománia, vagy nincsen. Mert tudni illik ha egy elegáns hölgy selymet vagy butont lop és nem veszik észre, akkor nyugodtan zsebre vágja a zsákmányt és tovább áll; ha ellenben rajta veszt, akkor mindjárt kéznél van a védekezés: ellenállhatatlan kényszer alatt cselekedett, mert kleptomániában szenved. Most úgy látszik, a francia orvosok gyanakodni kezdenek erre a Párisban járványként terjedő „betegségre“, amely a többi betegségtől abban különbözik, hogy meglehetősen haszonnal is jár. A leggyanusabb pedig az, hogy a beteg az ellopott tárgyakat az ellenállhatatlan kényszer megszűnte után sem viszi vagy küldi vissza, hanem nyugodtan megtartja. Hát ez furcsa egy betegség, az bizonyos. Mi azonban azt hisszük, hogy mégsem olyan nagyon veszélyes, mint az ember gondolná. Mert gyökeresen lehet gyógyítani. Csak nem orvoshoz kell vinni a beteget, hanem az ügyészre.

Figyelő.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Az előélet kutatásának fontossága.

Irta: GÖLLNER KÁROLY, 1. oszt. tiszth. (Cigánd)

Nem a legritkább eset az, hogy cinkostársak egymást juttatják a törvény kezére. Az a tökéletes bűnös sőbb, az idők folyamán kölcsönös bizalmatlansággá változik, mindegyik szabadulni szeretne a közösen elkövetett gatszágok nyomasztó emlékeitől és a fölfedeztetés lehetőségétől, ezért azután már nem a segítő társat, hanem a fejük felett függő és minden pillanatban lecsapással fenyegető Damokles kardját látják egymásban.

Különösen erősen kieleződik ez az ellentét, ha a cinkostársak egyike módosabb, tehetősebb, a másik pedig szegényebb sorsban él. A szegényebb a közös bűntudat és a felfedeztetéstől való félelem erejében bízva, állandóan anyagi követelményekkel lép fel a tehetősebbel szemben, igyekszik azt minél jobban megszarolni; közben természetesen kellőképpen fenyegetőzik is.

Igy megy ez egy ideig, amíg aztán az állandó zsarolás és fenyegetés alatt álló cinkos nem bírja tovább a zaklatást és hogy ettől az állandó rettegetéstől megszabaduljon, inkább leszámol a törvényes következményekkel és felfedi a bűncselekményt, vagy pedig — ha sötétebb lelkű és elszántabb — végez társával, hogy örökre megszabaduljon tőle.

Egy gyilkossági eset kiderítését mondom el, melyben az áldozatnak az elmondottak miatt kellett meghalnia.

1909 január 12-én a reggeli órákban Husztbereznán, ahol annak idején őrsparancsnok voltam, a herinési körjegyzőségtől írásbeli értesítést kaptam, hogy Herincs községben az út közepén egy, nemi részétől megfosztott katona hullája fekszik.

Csak ketten voltunk otthon az őrsön, én és egy csendőr. Az értesítés elolvasása után azonnal felszereltünk és a kb. 6 kilométer távolságra levő Herincs községbe, a helyszínre siettünk.

Közben természetesen a helyszínre kérttem a jegyzőt meg a bírót. Ezek azonban különböző ürügyekkel kivonták magukat a közreműködés alól, a bíró azt mondotta, hogy beteg, a jegyző pedig arra hivatkozott, hogy undorodik az ilyen látványtól. Egyik esküdt meg sürgős dolgára hivatkozott. Végre aztán egy zsidó esküdt és erélyes fellépésem hatása alatt a bíró is hajlandó volt tanuként megjelenni a helyszínen.

Különös volt az előjáróság tartózkodó magatartása, mert azt addig még sohasem tapasztaltam. Különösen a jegyző magatartását nem érthettem, mert neki már akkor számolnia kellett azzal, hogy ilyen látványban lesz része, amikor a pályájára lépett. De hát, tekintve, hogy az őrsparancsnokságot csak 2 hónappal ezelőtt vettem át, nem ismertem még teljes mértékben az embereket s így egyelőre elfogadva járőrtársam ama felvilágosítását, hogy az előjáróság tagjai babonások, a helyszínre összpontosítottam figyelmemet.

A hulla az út közepén hanyatt feküdt, szabályszerűen felesatolt és rejtett szuronnyal, testhez szorított karokkal, fején a sapkája. Kinyújtott lábai egy láb-hossznyira szétterpesztve. Nemi része hiányzott, e részen nadrágja is ki volt tépve. Köpenyén a szív táján, egy kis lyukat találtam, amelynek folytatását a testen is megtaláltam, pontosan a szív fölött. A seb szájánál hajszál vékonyságú 1 cm. hosszú ruhafoszlányt találtam, amit csak lövedék téphetett ki a ruhából és szorított bele a seb nyílásába.

Ovatosan megvizsgáltam a hulla hátát is, sehol sebet nem találtam, a lövedéknek tehát az áldozatban kell lennie.

Különben, szétterpesztett lábaitól eltekintve, úgy feküdt ott a hulla, mintha vigyázz állásban érte volna a halálos lövés.

Személyazonosságát rögtön meg tudtam állapítani. Piriesin Mihály gyalogos volt, aki 10 napi szabadságát töltötte Herincsen lakó anyjánál. Szabadságolási jegye és 12 korona pénze a zsebében volt, csupán ezüst órája

hiányzott láncostól. Különben semmi bűnjelet nem találtam a hulla környékén; lábnyomok kereséséről természetesen szó sem lehetett, mert a forgalmas úton a járókelők és a kíváncsiak teljesen összetaposták a környéket.

Azt már a közelben álldogáló emberektől megtudtam, hogy a hullát a mezőre tartó konda egyik sertése esonkította meg, ezt az első pillanatra különösnek mutatkozó körülményt tehát a nyomozásból már kezdettől fogva kikapcsolhattam.

Azt is láttam már, hogy a helyszínen már egyéb érdemleges körülményt megállapítani nem tudok, egyedül azt, hogy a katonát ott öltek-e meg, ahol aztán megtalálták, tehát az úton, vagy pedig már csak a hullát hozták oda. Ezt mindenestre nagyon fontos tisztázandó körülménynek tekintettem és tudtam, hogy ha ezt sikerül megállapítanom, annak a nyomozás tolyman feltétlenül hasznát veszem.

Gyanus volt a katona hullájának szabályos testhelyzete. A gyilkosság éjszaka történt, a lövést közletről kellett leadni, de a katonát csak nem erhetette a támadás őry váratlanul, hogy oldalfegyverének ösztönszerű kiantására ideje ne lett volna, és bármilyen pontosan a szívebe kaphatta is a lövést, vergődés nélkül, ebben a helyzetben nem halhatott meg. Feltevésem, hogy a katonát erre a helyre már hatala után hozták, egyre erősödött, de mégis csupán csak felteves volt ez eddig.

Vérnyomot nem találtam. Csak a hulla állán láttam kevés vért és tüzetesebb kutatás után a köpönyeg legfelső gombjánál néhány cseppet. Itt megakadt a szemem. Miképpen jutottak oda vércseppek, amikor a hulla száján kitolyt vér legfeljebb a nyakába folyhatott volna be, holott a köpenyen látható vércseppek és a hulla véres álla között ebben a helyzetben 8—10 cm. távolság volt?

Felemeltem a hulla fejét s amint az a köpönyeg felé lecsuklott, a hulla véres álla pontosan a köpenyen talált vércseppek helyére ért. Most aztán tökéletes bizonyossággal tudtam, hogy a hullát legalább ketten, kinyújtott helyzetben, mashonnan hozták az út közepére.

A helyszíni szemle eredménye: 1. A halált lövés okozta, 2. a hullát oda cipelték az útra, 3. a tettesek többen voltak, 4. nemcsak haszonszerzés, hanem más oka volt a bűncselekmény elkövetésének.

Most már gyorsan elvégeztem a hulla elszállítása, a jelentések megtétele körüli előírt tennivalókat, feljegyeztem a helyszínen szerzett észleleteimet s a hatósági tanúk figyelmét felhívtam azokra a körülményekre, amelyekre később is pontosan emlékezniük kell a nyomozás érdekében. Ezzel azután a helyszínet elhagytam, hogy hozzáfogjak a tulajdonképpeni nyomozáshoz.

Mindenekelőtt természetesen az áldozat hozzátartozóinál kezdtem meg a tapogatózást. Szegénysorú özvegy asszony anyja és egy 16 éves huga volt, akik a tettesekre vonatkozólag semminemű adatot nem tudtak adni. Piriesin Mihály gyalogos január 11-én összecsomagolta a holmiját és 18—19 óra tájban elindult hazulról, hogy rokonaitól és ismerőseitől elbúcsúzva állomáshelyére, Bielitzbe útbainduljon.

Megállapítottam, hogy rokonainál nem járt, hanem hazulról eljövet betért egy koresmába, hol 20—25 ember iddogált, többen meg is kínálták, ivott is, de senkivel nem veszekedett és 21 óra tájban józan állapotban eltávozott a koresmából. Senki nem tudja, hogy onnan merre vette útját. Itt tehát már nyomát veszítettem.

Mire gondolhat a csendőr ilyen helyzetben? Haragosai lehettek! Utána jártam ennek is, de kisért, hogy szabadsága ideje alatt senkivel sem tűzött össze és levelezéséből azt is megállapítottam, hogy szerelemföltés nem okozhatta a véres tettet, mert Bielitzben volt a kedvese, akit feleségül akart venni.

Itt tehát sem legénykedés, sem pedig szerelem nincs a háttérben, hanem valami sötétebb, gonoszabb kéz ölte meg a katonát. Ezt a kezet szeretném én a bilinesláncommal körülfonni és a maga jól megérdemelt helyére juttatni.

Igen ám, de merre keressen? Sehol semmi nyom, a gyanu legkisebb árnyékát sem lehet ráborítani az áldozat környezetéhez tartozókra. Én pedig lázasan törtém a fejemet és ellenséges, bosszúálló, a katona

életével valaminő kényelmetlen vonatkozásban álló ember kiléte után puhatoltak a gondolataim.

És nem hiába törtem a fejemet. Ösztönszerűleg visszafelé, a katona előéletébe kezdtem tapogatózni.

Meglepő eredménye volt ennek. Piricsin rablógyilkossággal, gyújtogatással gyanúsítva már vizsgálati fogságban is ült, de bizonyítékok hiányában megmenekült a büntetéstől. Ebben az időben kell hát azt az embert megtalálnom, akinek érdekében volt a katona örök elhallgattatása. Kutattam hát még meszszebbre visszamenőleg a katona életét.

Fiatalabb korában Jakinecz Mihály herinesi molnárnál volt eseléd. Jakinecz pedig rovott multu szokasos büntetett, volt eselédje lenni minden bizonynyai tudott volna egyet-mást mesélni a gazdaja viselt dolgairól, esetleg közösen vegreahajtott büntetésekről.

Piricsin előéletében ugyan találtam más személyekkel való kapcsolatokat is, de Jakineczről beszerzett adataim megerősítettek bennem az elhatározást, hogy ezen az oldalon próbáljam megfogni a dolgot. Jakineczet veszélyes egyennek ismerik s arról is értesíttem, hogy adozatlan lőfegyvere és forgópisztolya is van.

Agyban fekvő betegen találtam lakásán Jakineczet, hideg vizes ruhával borogatta nyögdecselve a fejét s a nála levő fegyverekről semmit sem akart tudni. En természetesen megtettem neki azt a sziveséget, hogy ezeket az elfelejtett, illetve letagadott fegyvereket elég körülményes kutatás után a kamrájából előhoztam és felmutattam neki.

Ezzel azonban nem sokat értem el! Jakinecz erősen bizonyította, hogy azokból már hónapok óta nem történt lövés és amint megvizsgáltam a puskát és pisztolyt, kénytelen voltam magamban igazat adni Jakinecznek. Mit kezdjek hát most már evvel a gyanusan rossz arcú emberrel, akinek a híre, előélete és a meggyilkolt katonával volt kapcsolata oly biztonssággal vonzott engem erre a nyomra? Családjának minden számottevő tagja és szolgálja pedig a legnagyobb határozottsággal állítja, hogy a család feje 2 nap óta betegen fekszik, hazulról el nem ment sehova sem és nála sem járt senki sem.

A család egyik kis gyermeke azonban kikottyantotta, hogy hiszen az apja nem is beteg, csak ma feküdt az ágyba, nem ilyen szokott ő lenni, amikor beteg.

Szerencsém volt, a gyermekeket, úgy látszik, elfelejtettek kitanítani. Természetesen nagy volt az egész család elképedése ezek hallatára és nekimentek a gyerekeknek azt bizonygatták előttem, hogy a gyerek hazudik, meg nem is tudja, mit beszél. De hát eztán már nekem is beszélhettek, többet hittem én a gyermek egy mondatának, mint a többiek egész meséjének.

De a következő pillanat megint csak eszembe juttatta, hogy lényegében még nem értem el semmi eredményt. Kezemben van két fegyver, amelyek hosszabb idő óta használatlanok, azokkal tehát a katonát nem ölhatték meg, semmiféle bűnjelet nem találtam Jakinecz házában s egyedül a gyermek elkottyantása még nem adott a kezembe sem bizonyítékot, sem ahhoz vezető fonalat.

„Tehát mégsem Jakinecz!“ „És mégis, azért is Jakinecz!“, gyanu és kétség így váltogatták egymást a fejemben. A végén mégis csak rákényszerített a helyzet, hogy ezt az embert, ha még annyira gyanús is nekem, egyelőre hagyjam békében.

Most azután látni akartam a községben levő összes lőfegyvereket, ezért azokat gazdáikkal a község-házára felhozattam, ott egybegyűjtöttem és elláttam mindegyiket a gazdája névcédulájával, az embereket pedig hazaküldöttem.

Igaz, hogy a gyilkos fegyvere rendszerint nem az adózás alatt álló fegyverek közül szokott előkerülni, de még mindig megmaradt az a remény, hogy „hátha“ ebben az esetben másként lesz! Ilyen gondolatok között nézegettem végig sorjában a fegyvereket a távesővem egyik lencséjének segítségével is igénybe véve.

Találtam egy gyanús, golyós vadászpuskát. Ki volt ugyan takarítva a eső, de nem tökéletesen, egyes részeim lőporfüst nyomait láttam. A tusnyak recé-

zetén friss mosás nyomait láttam és alaposan megvizsgálva a bemélyedéseket, itt-ott piszkos piros színű nedves anyagot találtam.

Jakinecz Demeternek hívták a puska tulajdonosát. Ez a név most már újult erővel kezdett tért hódítani gondolataimban. Tehát mégis csak Jakinecz, ha egyik nem, hát akkor a másik, vagy ki tudja, melyik a kettő közül? Vagy hátha ez a puska is kísérszik a kezem közül s akkor kezdhetem előlről a fejtörést?

Türelmetlenül, kétség és remény között vártam az érette kiküldött járőr és Jakinecz Demeter megérkezését. A járőrnek egyébként azt is meghagytam, hogy a puskához tartozó löszert is hozza magával.

Nyugodtan, biztos fellépéssel állott előttem a puska gazdája. Nem tagadta, hogy egy nappal előbb lőtt a puskával, erre mint erdőkerülőnek minden nap van oka és módja. Azt sem tagadta, hogy a tusnyakat megmosta, mert piszkos volt. Piricsin haláláról azonban semmit sem akart tudni, minden gyanúsítás ellen nagyon határozottan tiltakozott.

Nagyon szerettem volna már azt a golyót látni, amelyet a katona szívébe küldött gyilkosa. Láttam már, hogy anélkül nem lehet fellépni eredményesen, mert azt az időt, amíg a vizsgatörő a helyszínerre érkezett, jól katasztaltam más irányokban való puhatolózással, de eredményre nem jutottam.

A gyerek elszólása és a gyanús puska azonban arra készítetett, hogy a két Jakineczet őrizetbe vegyem.

Közben megtudtam, hogy Ichnatkó Mihály és Vaszily Jakinecz cinkostársai. Eppen disznóölést tartottak, amint betoppantam hozzájuk. Adozatlan fegyvert találtam a házukban és egyébként is gyanús, ellentmondásokkal tarkított válaszokat adtak kérdéseimre és így őrizetbe vettem őket. Es vártam a boncolást, minden reményem a golyóban volt.

Jakinecz Demeter is magammal vittem a boncoláshoz. Nyugodtan nézte végig a még teljesen érdektelen ember számára is borzalmas látványt. Végre kezemben volt a halált okozó golyó.

Összehasonlítottam Jakinecz Demeter történeteivel s mert ez az összehasonlítás eddigi gyanumát igazolta, szó nélkül szemébe néztem Jakinecz Demeternek. Elsápadt, remegni kezdett, közel állott a sírúhoz, egy pillanat alatt teljesen összetört. A boncoló orvos kérésemre megvizsgálta a puska túsanyakának recéiben maradt piros anyagot s hangosan nyilvánította véleményét, hogy az víz és vér keveréke.

Most már rászóltam Jakinecz Demeterre, hogy tagad-e még? A néhány pillanat alatt izzadttá vörösödött ember azt felelte, hogy ő nem gyilkolt, de nem is tudja, ki a gyilkos. Igaz, hogy puskáját Jakinecz Mihály kocsisának kölcsönadta, aki azt még aznap éjszaka visszahozta, és azt mondotta, hogy szarvasbikára löttek a puskából. A tusa nyaka véres volt, ezért azt megmosta. Többet nem tud mondani.

De nem is kellett már nekem több. A kocsis ugyanazt adta elő. Első dolgom volt a beteg Jakinecz Mihályt megvizsgáltatni. Az orvos megállapította, hogy makkegészséges és a nyomát sem találja annak, hogy a közelmúlt napokban beteg lett volna, tehát szimulált, amire minden biztonnyal volt is oka. Fel-tártam előtte az ellene szóló körülményeket és Jakinecz Mihály elég rutinirozott bűnöző volt ahhoz, hogy belássa: egerutat most már nem nyervehet, benne van a maga főzte kásában nyakig. Ezért aztán már nem nyögdecselelt, nem tagadott, hanem beismerte a katona megölését, de a védekezéséről sem feledkezett meg. Azt mondotta, hogy a kérdéses napon orvvadászaton volt és 21–22 óra tájban hazafelé haladtában az utcán találkozott Piricsinnel, aki régi haragosa és szuronyával rátámadott, tehát önvédelemből lőtte le.

Mikor aztán megmagyaráztam neki mindazt, amit a hulla fekvéséből még annak idején a helyszínen kikösködtem, beadta a derekát, mert — mint mondotta — látja, hogy úgyis mindent tudok. Most aztán kért, hogy ne haragudjam, az előbb hazudott, de hát minden bűnös úgy védekezik, ahogyan az éppen a helyzet állása szerint a legalkalmasabb. Most már elmond mindent úgy, ahogyan történt.

Piricsin Mihály szegény sorsú család gyermeke volt s hozzá szegődött el eselédnek. Az Ichnatkó fiuk,

Mihály és Vaszily társaságába került, akik szokásos büntetéseket s így Piricsin is a bűnös lejtőre került azonban ő, Jakinecz is kapott s így tagja volt ennek a bűnszövetkezetnek. Amikor Piricsinnek be kellett vonulnia katonának, pénzre volt szüksége. Ezt úgy szerzett pénzt arányosan felosztották egymás között. Piricsin azonban később is többször követelt tőlük pénzt, küldöttek is neki minden alkalommal.

Amikor Piricsin ezen az utolsó szabadságán otthon járt, újra pénzt kért társaitól. Megegyeztek, hogy bevonulása előtti estén Ichnatkóéknál találkoznak. Jakinecz félt Piricsintől, azért kölcsönként egy vadászpuskát s azt Ichnatkóéknál a konyhában eldugta.

Piricsin természetesen pénzt követelt a találkozáson, amit társai megtagadtak. Piricsin haragosan és fenntána sietett s amikor Piricsin pár lépéssel kívül állott már az ajtón, visszafordult, szuronyt fogott és támadni készült, de Jakinecz puskája gyorsabb volt s a katona holtan esett össze.

A hullát a közeli Nagycsereg folyóba akarták bedobni, de útközben egy szekér közeledett feléjük, gyorsan letették az útra a hullát és elszaladtak. Az órát Ichnatkó Vaszily vette ki a hulla zsebéből, mondván, hogy a folyóban amúgy is elpusztulna.

Az Ichnatkó-fiúk ugyanígy ismerték be a katona megölését. A gyilkosság utáni napon azért vágtak sertést, mert a katona vérvonait el akarták tüntetni.

És amint már az ilyenkor rendszerint történni szokott, egyéb, régebbi bűnesemények is napfényre kerültek. Ez a bűnszövetkezet ölte meg és rabolta ki 1901-ben Monasztirban a sonyovai fűrésztelep postaküldőncét, megkerültek a juhtolvajok is és 10 adózatlan löfegyver volt kénytelen elhagyni búvóhelyét.

Erdemesnek tartom még megemlíteni, hogy mi okozta a községi előljáróság különös tartózkodását a nyomozás kezdetén. Mindenki félt ettől a bűnszövetkezettől s a nyomozás végén azt mondta nekem a jegyző, hogy mindent el tudott volna hinní, csak azt nem, hogy ezek az emberek végre hurokra kerüljenek.

SPORT

A kiskunhalasi csendőr lovasosztály lovasmérkőzése. Az április hó 26-án megtartott lovasmérkőzés — Száhlender Béla tábornok, a csendőrség felügyelője, Kovács Károly ezredes csendőrkerületi parancsnok és Kiskunhalas, valamint környékének nagyszámú érdeklődő közönsége jelenlétében — az alábbi programmal és eredménnyel végződött:

A) **Díjlovaglás.** 1. Bokor László csendőr (51, Badaacsony). 2. Antal Lajos főtörzsrőrmester (38, Bán). 3. Horváth Gábor 3. o. tiszth. (987, Benedek). 4. Hangodi János csendőr (957, Bolygó). 5. Magyar István csendőr (27, Bogár). 6. Bertalan Antal csendőr (10, Bubi). 7. Fekete Sándor csendőr (21, Bajadér). 8. Török Péter csendőr (97, Butus).

B) **Szalagtépés.** 1. Ferenczi István csendőr (32, Béga). 2. Lőrincz József csendőr (983, Bakfis). 3. Tóth János V. csendőr (7, Bibic).

C) **Díjugratás.** 1. Lőrincz József csendőr (983, Bakfis). 2. Hangodi János csendőr (957, Bolygó). 3. Nánási Károly csendőr (47, Borkó). 4. Bokor László csendőr (51, Badaacsony). 5. Horváth Gábor 3. o. tiszth. (987, Benedek). 6. Kulcsár Imre csendőr (36, Bánát). 7. Bertalan Antal csendőr (10, Bubi).

D) **Négyes.** Lovagolta 32 lovas, a budapesti csendőrzenekar zenéjére.

E) **Az első és utolsó beduin betörés Magyarországra, norablással, gyilkossággal és azok kiűzetése.**

Három norabló, kik a kitűzött akadályon először áthatoltak, tiszteletdíjat nyert: 1. Bokor László csendőr (860, Alkony). 2. Horváth Gábor 3. o. tiszth. (987, Benedek). 3. Nánási Károly csendőr (47, Borkó).

F) **Lovasrendőr síkverseny.** 1. Rácz István lovasrendőr (Peci).

G) **Díjkiosztás.** A díjakat a kiskunhalasi hölgyek, a kiskunhalasi lovasosztály, Berki Gyula és Farkas Elek földbirtokosok és a legjobb lovasnak a m. kir. szegedi V. sz. csendőrkerületi parancsnokság adták. Ez utóbbit Bokor László csendőr nyerte.

A mérkőzés a d. u. folyamán többször megismétlődő záporban is programszerűen és a közönség kitartó érdeklődése mellett folyt le. A esűs, sáros talajon néhány lovas ismételtelen elesett, de lovukra ülve, a mérkőzést tovább folytatták.

Az ünnepélyt a városi vendéglőben megtartott, jól sikerült zártkörű tánemulatság fejezte be.

A tiszta jövedelem 10%-át a városi hadirokkantak kapták.

Lovasmérkőzés Pécsen. Szépszámú válogatott közönség nézte végig a gyalog tisztek lovaglós tanfolyamának befejeztével a lovasversenyterén folyó évi április hó 30-án délután rendezett lovasmérkőzést, melynek programján díjlovaglás és díjugratás szerepelt.

A versenyen részt vett Vitéz Sarlay István csendőrfőhadnagy is, a pécsi csendőr osztály segédtiszte, ki a kiosztott díjak közül Zsolnay gyáros tiszteletdíját nyerte.

Mezei futóverseny Kaposvárott. A kaposvári helyőrség múlt hó 26-án mezei futóversenyt rendezett, amelyen 11 tiszt és 220 fő legénység indult, köztük a kaposvári csendőrsztály 1 tiszte és 20 főnyi legénysége is. A tisztek versenyében Balint József csendőrfőhadnagy a 4., a legénység versenyében Balog János II. csendőr a 4., Csapó József csendőr a 8. és Kurucz Károly csendőr a 14. helyre érkezett be. Általában a csendőrségi csapat az összes indulók első harmadával futott célba és 1540 ponttal a csapatversenyben 11 csapat közül a 3. helyezést érte el.

Házi sportverseny Mátészalkán. A mátészalkai osztályparancsnokság legénysége számára múlt hó 26-án délután házi sportversenyt rendezett Mátészalkán. Sikfutásban, magasugrásban, távolugrásban, diszkoszvetésben, súlydobásban és kézigránátdobásban 36 induló mérkőzött az erkölcsi tekintetben igen jól sikerült versenyen.

Footballmérkőzés Szekszárdon. A szekszárdi és pécsi osztályok legénységi footballecsapatai múlt hó 26-án 15 óra 30 perc kezdettel Szekszárdon. Mészáros János tábornok csendőr felügyelőhelyettes, a szekszárdi csendőr tisztikar és legénység, Jankó Ágoston Tolna vármegye főispánja és Dr. Eri Márton Tolna vármegye alispánja jelenlétében mérték össze erejüket. A mérkőzést a pécsi osztály csapata 1:0 arányban nyerte meg.

Footballmérkőzés Csurgón. A csurgói és kaposvári osztályok csapatai folyó hó 6-án mérkőztek Csurgón. Változatos játék után a játékidő eldöntetlen (2:2) eredménnyel végződött. A 15 perces meghosszabbítás alatt aztán a kaposváriak egy újabb góllal megszerezték 3:2 arányban a győzelmet.

A hazát szeretni annyi, mint azt kívül féltélessé, belül nyugodttá tenni. Plató.

IRÓGÉPEK

ujak, használtak, kedvező fizetési feltételekkel. Régi gépeket becserélünk.
BIRÓ ÉS ECKSTEIN, Budapest, V., Vörösmarty-tér 3. Tel.: 126-06 és 46-25.

HIREK

Felhívás a magyar királyi csendőrség tagjaihoz. A Petőfi-Társaság, mely védpajzsára és lobogójára Petőfi tündöklő nevét írta s melynek Jókai Mór volt félszázaddal ezelőtt a megalapítója és holtáig az elnöke, a magyar nemzeti irodalom e két szent nevének eszményvilágában keresi és munkálja önzetlenül és áldozatkészen, mint a templomok, a maga kultúrhibát. Még mindenkinek emlékezetében van a múlt évi Petőfi centennárium, mely alkalommal a Petőfi-Társaság tagjai fáradhatatlan áldozatkészséggel és lankadatlan lelkes munkával elérték azt, hogy a művelt külföld valamennyi számot tevő nemzete meghajtotta zászlóját Petőfi géniusza előtt. Örömmel tapasztaljuk, hogy ezek a tavalyi ünnepélyek nem multak el nyom nélkül, mert a külföld tovább foglalkozik Petőfivel, a munkáit fordítják idegen nyelvekre, írják róla és ezáltal a magyar irodalomnak és kulturának ez a magasán lobogó fáklyája állandóan országunkra teszi a külföld figyelmét. Petőfi bizonyítja a magyar kultúra fölényét és Petőfi kultusza biztosítja a magyar lelkek összetartását, Nagymagyarország szellemi integritását.

Ahhoz, hogy a múlt évi Petőfi centennárium rendezéséhez hasonló módon, a Petőfi-Társaság tovább folytathassa az irodalom fegyvereivel megvívandó harcot, a magyarul érző és gondolkodó emberek segítségére van szüksége. Ezért fordul a Petőfi-Társaság a magyar kir. csendőrséghez azzal a kéréssel, hogy a Petőfi-Társaság által rendezett Jókai-sorsjáték sikerének emeléséhez a hazafias csendőrök is járuljanak hozzá. A sorsjegyek ősök — darabja 20.000 korona — és a sorsjegyekért befolyó összegek 20%-át a Petőfi-Társaság a magyar kir. csendőrségi internátus alapjának engedte át, úgy, hogy minden sorsjegy megvételével nemesak a sokmillió nyereményekre szerez jogot a vevő, (főnyeremény szeresés esetben kétszázmillió korona) hanem egyúttal a csendőrségi internátus alapját is igen tetemes módon gazdagítja.

A Petőfi-Társaság bizalommal fordul a csendőrség tisztikarának és legénységének tagjaihoz azzal a kéréssel, hogy tekintettel a hazafias és kulturális célra, a sorsjáték sikerét támogatásukkal előmozdítani szivesek legyenek.

A sorsjáték intézősége minden örsre öt-öt darab sorsjegyet fog kiküldeni azzal a kérelemmel, hogy azokat megtartani, esetleg ismerőseik körében elhelyezni sziveskedjenek.

Dicséretok. *A m. kir. szegedi csendőrkerület parancsnoka Horváth Gábor* 3. oszt. tiszthelyettesnek, *Szabó István III., Hatházy Károly, Toldi István, Németh János I., Pengő János és Boldog János* főtörzsőrmestereknek a közbiztonsági szolgálatban huzamosabb idő óta tanúsított eredményteljes tevékenységükért, használhatóságukért, buzgalmukért, példás és katonás magatartásukért, továbbá bajtársaikra gyakorolt igen üdvös befolyásolásukért, *Ármánkó János* 2. oszt. tiszthelyettes őrsparancsnoknak a közbiztonsági szolgálat terén huzamosabb idő óta lankadatlan buzgalommal kifejtett igen ügybuzgó és eredményes tevékenységéért, alárendeltjeinek helyes nevelése és oktatásáért, példás, katonás magaviseletéért, *V. Nagy Lajos* őrmesternek a közbiztonsági szolgálat terén különösen az elmúlt évben járőrvezetői és járőrtársi minőségben 51 büntetés és 42 vétség kiváló szakértelemmel, körültekintéssel eszközölt kiderítéséért, továbbá lankadatlan szorgalmáért és ügybuzgalmáért a szolgálat nevében *elismerését fejezte ki.*

Fegyverhasználat. Dér János főtörzsőrmester és Hankó András csendőr, — bácsalmási őrsbeli járőr — folyó hó 6-án 23 órakor az ideiglenes határvonal mentén portyázva, a határtól 2 kilométernyire 4 gyanús alakot pillantott meg. Amint ezek a járőr közeledésére figyelmesek lettek, a határ felé futásnak eredtek. A járőr a megfelelő figyelmeztetések előrebocsátásával eredménytelen löfegyvert használt, majd üldözve a menekülőket, azok közül hármat elfogott. Valamennyien bácsalmási lakosok és a határ mentén húzódó Kigyócsatornában halásztak, amikor a járőr elől elszaladtak. Az ügy kivizsgálás alatt áll.

Megtámadott csendőr. Kollár Imre bicskei őrsbeli csendőr feltűzött szuronyát folyó hó 5-én Bicskén az országos vásárran Rázsik Béla zsebtolvajlásban gyanús egyén igazoltatása alkalmával megragadta. A csendőr kirántotta fegyverét Rázsik kezéből, aminek eredményeképpen Rázsik kezén 20 napon felül gyógyuló sérülést szenvedett. Az eset kivizsgálás alatt áll.

A csendőr sérült tenyere. Takács István királyteleki őrsbeli csendőr folyó évi március hó 24-én fél 12 órakor a pos-

tára menet az útárokban egy rozsdás, sáros régi forgópisztolyt talált. Felvette a pisztolyt, megtakarította a sártól és megnézte, ninesenek-e benne töltények, de mert ezt felületesen csinálta, nem vette észre, hogy egy töltény még benne volt a pisztolyban. Így azután az elesettantó készüléket mozgatta, elsült a pisztoly s a rozsdás lövedék a csendőr bal tenyerének a mutató és középujj közötti részébe fúródott és benn maradt a tenyerében. A csendőr a baleset után visszasielt az őrsraktanyába, ahol az őrsparancsnokhelyettes a lövedék rozsdás voltára való tekintettel azonnal beküldötte Nyíregyházára orvoshoz. Nyíregyházán Dr. Schön orvoshoz ment Takács csendőr. Az orvos megröntgenezte a sebesült kezét, bekötötte, a lövedéket azonban csak úgy lett volna hajlandó a sebből eltávolítani, ha a csendőr 1.000.000 koronát azonnal kifizet neki, amire hajlandó is volt a csendőr, de nem volt nála csak 600.000 korona. Hiába ígerte, hogy másnap a többi 400.000 koronát is behozza, az orvos ragaszkodott az egymillió honorárium azonnali kifizetéséhez, arra hivatkozva, hogy nem ismeri Takács csendőrt, nem tudja, kiesoda. Minden orvosi kötelezettségtől és emberi érzéstől eltekintve is meg kell itt jegyeznünk, hogy a csendőr azonossági igazolvánnyal fel volt szerelve, a bizalmatlanságra tehát legesekélyebb oka sem lehetett az orvosnak. A röntgenezésért 100.000 koronát kifizetett a csendőr és tenyerében a rozsdás golyóval visszament őrsére. Az időközben szolgálatából bevonult őrsparancsnok a sebesültet azonnal kórházba küldötte, ahol aztán megoperálták és megszabadították a golyótól. Gyógyulása előreláthatólag szolgálatképességének csökkenése nélkül, gyors lefolyású lesz.

Dr. Schön orvos ellen a debreceni kerületi parancsnokság intézkedésére a kihágási Btk. 93. §-a alapján a feljelentés megtörtént.

Lefegyverzett csendőrök. Vértesacska községben folyó hó 3-án búcsú volt. Maráz Ferenc és Tretyán József csendőrök 22 óra tájban a községben portyázva arról értesültek, hogy az egyik korezmában a verekedő természetéről híres Májer Mihály mulat társaival és meg akarja támadni a másik korezmában mulató legényeket. A járőr Májer ártalmatlanná tétele céljából bement a korezmába és a kellő elővigyázatot elmulasztva gyanútlanul bement a mulató legényekkel tömött táncterembe, hogy ott Májert megkeresse. A csendőrök belépését azonban az egész 30—40 főnyi mulató tömeg ellenséges indulattal nézte és az elővigyázatlan csendőrökre hirtelen minden oldalról reátámadva, megragadták a legények a 2 csendőr fegyverét. Sörös palackokkal ütlegelték őket, úgy, hogy elterültek a földön s a fegyvert kiengedték a kezükből. A mulatók azután szétszaladtak s a néhány perc múlva érkezett másik járőr csak a megtámadott és lefegyverzett csendőröket találta a helyszínen. A nyomozás és kivizsgálás megtörtént, a fegyverek megkerültek és 33 egyént jelentett fel az őrs. Ezzel az esettel kapcsolatos nézetünket lapunk vezetőhelyén közöljük.

(Árvaság.) Boross Sándor verses könyve. Ez a verses könyv, amelyet — pár sorban — a csendőr bajtársak előtt ismertetni szándékozom, Budapesten jelent meg. A költő itt él a fővárosban, de bujdosó, bolyongó árvaságban. Innen a kötet címe is. A lelke, amelyből az ő nagy árvasága kizökog, ott él ma is az elszakított tiszántúli, szatmármegyei Berek faluskában, a tenyérnyi rögön, honnan mint gyermek messzi-messzi vágyott s ahova — bús magyar árvaságában — oly annyira visszasír. Menekült, szülőföldjéről elűdözött ember, aki verseibe égeti belé az ő nagy fájdalmát, keservét, megsebzett magyarságát. Verseiből az ő rajongó, fiatal, tiszta magyar lelkének lázongó borongása, nemes dacossága szól hozzánk, forrongó tüze melegít felénk. Lirai verseitől eltekintve, melyek szerelmes szíve gyengéd nyilvánulásai, sok komoly mondani valója van a mi rabságunkról, a mi lenyűgözöttségünkről, szétdaraboltságunkról, a mi gyászunkról, de sok haragos feljajdulás és sok fájó zokogás is kordul ki soraiból. Egész költői öröksége, amit magával hozott, egy eszoka ország és egy árva nép. Komor, álló harang a lelke, melynek szíve a harangütője, Szegény harang még nem dalolt. Sokan kaptak belé, de csak félreverték. Várja, hogy jöjjön valaki, aki megszólaltassa. Így gondolja, így álmodja a költő. De versei azt igazolják, hogy ez a lélek élettűztől izzik s — így ítélem meg — dalaival fölfelé tart a halhatatlanság felé. Egészséges gondolkodású, erőteljes, dudzadó, lelkesedni tudó fiatal poéta, telve ígérettel és szép reménnyel. Bírom ígéretét, hogy költői alkotásaival — melyek közül egyet ma be is mutatunk a csendőr bajtársainknak — e lap hasábjait is fel fogja keresni.

Preszly Lóránd dr.

Kutyaverseny. A Magyar Országos Rendőr- és Védőkutya Egyesület a Magyar Dobermannosokkal karöltve folyó hó 2-án a budapesti népligetben kutyaversenyt rendezett. Száhlender Béla tábornok a csendőrség felügyelője, Ziegler Emil a csendőrség felügyelőjéhez beosztott tábornok, Ambrózy Gyula, Fischer József és Szőke Béla csendőrezredek, valamint a Budapesten állomásozó csendőrtisztek közül főny. ezredes vezetése alatt rendezett versenyen 5 csendőrségi kutya is indult. A verseny értékén nagyon sokat rontott az egész napon át tartott eső, mely miatt az egész programot gáját a népligeti cirkusz porondján kellett megtartani s ez a különös környezet a szabadhoz szokott kutyák teljesítményeinek realitásából sokat elvett. A közönségnek egy-egy jobb produkció után felhangzott tapsa pedig éppen végleg meg-megeredő eső pedig a terepen lebonyolított számokat zavarta meg.

Az ilyen körülmények között be sem fejezett verseny eredményében a csendőrkutyák a következő helyeket foglalták el: 2. Joli, n. j. k. (német juhászkutya, kan), Kutasi Károly 2. oszt. tiszthelyettes; 3. Bob, n. j. k., Zajicsék Alfonz százados; 8. Csintalan, n. j. k., Perényi Géza százados; 10. Basa, kísérleti eb (német j. és puli keresztezés), Takács Gyula főhadnagy; 14. Matyi, m. j. k., Peszlen János csendőr. Zajicsék százados és Kutasi tiszthelyettes a honvédelmi miniszter egy-egy tiszteletdíját nyerte.

Külön említést érdemel Kutasi tiszthelyettes Joli kutyája, amely sorozatos tanujelét adta annak, hogy minden helyzetben kezében van a gazdájának. Egy-kettőre a közönség kedvence lett és amint a zsüri előtt jól végzett egy-egy száma után elhagyta a versenypályát, rögtön megalakult a közönség köréből a maga külön udvara, hol tökéletes fegyelmettségével és bámulatos okosságával általános elismerést és dicséretet érdemelt ki nézőitől. A zsüri egyik tagjának információja szerint minden bizonytalanságot az első helyre kerül, ha a versenyt végig le lehetett volna bonyolítani, így azonban be kellett érnie a második hellyel.

Ligeti Miklós művei a Hadimúzeumban. Ligeti Miklós, kiváló szobrászművészünk ötvenkét hadtörténelmi vonatkozású szobrának gipszmásolatát és világháborús hadvezéreink természet után készült rézöntvényeit a Hadimúzeumban helyezte letétbe. Ez a sokmillió értékű anyag bizonyára hasznosabb szolgálatot fog tenni új helyén, mintha a túlszűfolt műteremben vagy raktárban heverne. Beszédes, Lányi, Istók, Lukácsy, Kisfaludi, Stróbl, Faragó, Szódi és most Ligeti példáját remélhetően többi művészeink is hamarosan követik.

Elöléptek: Örmesterré az I. számú csendőrkerületben: Hajdu Gábor és Balogh Imre János, **a III. számú csendőrkerületben:** Illés Miklós, **a VII. számú csendőrkerületben:** Erdődi Gyula, Mokri János és Bartha József csendőrök.

Házasságot kötöttek: Kossuti és udvardi Kossuth József I. kerületbeli m. kir. csendőrszázados Bodó Lilla úrnővel Budapesten. **Az I. számú csendőrkerületben:** Csiki Albert 3. oszt. tiszthelyettes Diós Margittal Dévaványán és Urbán László főtörzsrőmester Kovács Teréziával Ujszászon, **a III. számú csendőrkerületben:** Száva Félix 2. oszt. tiszthelyettes Boldog Teréziával Földesen, Mánya András főtörzsrőmester Terjék Ilonával Pircsén, **a VII. számú csendőrkerületben:** Papp Lajos I. főtörzsrőmester Nagy Malvinnal Hatvanban, **az V. számú csendőrkerületben:** Magó Pál 3. oszt. csendőrtiszthelyettes Soós Margittal Szeghalmon, Keresó István 3. oszt. csendőrtiszthelyettes Gaál Etellel Baján, Takó Lajos csendőrfőtörzsrőmester Csomós Erzsébet Gyulán és Bekó Sándor csendőrfőtörzsrőmester Lázár Annával Baján.

Halálozás. Lovas János V. kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes csanádapácai őrsparancsnok mult hó 27-én agyvérzésben meghalt. Mintaképe volt a pontosságának és lelkiismeretességének. A testületben 1902 óta szolgált. Hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett érdemeiért 2 kerületi és 1 felügyelői dícsérő okiratot kapott, azonkívül ugyanebből kifolyólag egy ízben a Honvédelmi miniszter úrtól pénzjutalomban is részesült. Kitüntetései: I. oszt. legénységi szolgálati jel, katonai jubileumi kereszt. Csanádapácán temették el mult hó 28-án Szerencsény Árpád főhadnagy, eleki szárnyparancsnokhelyettes és a csanádapácai közönség jelenlétében nagy részvét mellett. Özvegye gyászolja.

Bojka Sándor Lőrinc VI. kerületbeli 1. oszt. tiszthelyettes, szakaszparancsnok mult hó 25-én szívzselhűtésben Nagy-

létán meghalt. Betegségével nem feküdt, csupán fájda-akat érzett s ezért 4 heti szabadságot kapott. Szabadságát meg sem kezdte, beállott a halál. Igen derék, minden tekintetben kifogástalan csendőr volt. Alárendeltjei is igen szerették, s megdöbbenéssel vették tudomásul hirtelen halálát. Folyó hó 1-én töltötte volna be 40 évi szolgálatát. Temetése mult hó 27-én történt Nagylétán a ref. egyház szertartása szerint. Bakó András százados derecskei szárnyparancsnok az osztály tisztikara és legénysége nevében koszorút helyezett a ravatalra. Temetésén Nagyléta község igen nagy számú közönsége vett részt. A közigazgatási hatóságok részéről megjelent dr. Miskolczy Hugó főszolgabíró és dr. Végh Sándor szolgabíró. A vámőrség is nagy számban részt vett a temetésen vitéz Kálmán Imre százados vezetése mellett. A díszszakaszt a nagylétai szakasz legénysége adta. A sírnál Bakó András százados és dr. Miskolczy Hugó főszolgabíró méltatták az elhunyt érdemeit. Gyermekei nem voltak, özvegy felesége gyászolja.

Kelemen Bertalan pálháza őrbeli csendőr, ki a testületben egy évet szolgált, bélesavarodásban mult hó 29-én elhalálozott.

Bialkó Lajos szini őrbeli csendőrt előrehaladott tudóbaja miatt felülvizsgálatra hozták javaslatba. Felülvizsgálatásáig szülei házához Hernádkéres községbe szabadságoltatott s ott f. hó 3-án az említett betegség következtében elhalálozott. Nevezett a testületben 3 évet szolgált.

Kérelmek. Nagy Lajos II. egri őrbeli csendőr csereát-helyezését óhajtja a sátoraljaujhelyi osztály területére. — **Arnóczki Albert** egri őrbeli csendőr csereát-helyezését óhajtja a miskolci osztály területére. — **Konyi István** mocsai őrbeli csendőr (Komárom vm.) csereát-helyezését óhajtja a budapesti kerület területére. — **Takács János és Baranyi József** sarkadi őrbeli (Berettyóújfalusi osztály) csendőrök csereát-helyezésüket óhajtják a szegedi kerület területére. — **Ludányi Lajos** rétsági őrbeli (balassagyarmati osztály) csendőr kölcsönös áthelyezési kérelmét mult számunkban tévesen közöltük. Nevezett a miskolci kerület területére óhajtja csereát-helyezését. — **Bugyik András** szolnoki őrbeli (esztergomi osztály) csendőr csereát-helyezését óhajtja a debreczeni osztály területére. — **Krápecz Imre** lengyeltői őrbeli (kaposvári osztály) csendőr csereát-helyezését óhajtja a csurgói osztály területére. Érdekelték irjanak a nekik megfelelő csereát-helyezést óhajtók címére. — **Farkas János** 3. oszt. tiszthelyettes (Csurgó) kéri bajtársait, akik **Biró Mátyás** nyug. tiszthelyettes tartózkodási helyét ismerik, fontos ügy érdekében közöljék azt vele levélben. A portóköltéseket Farkas tiszthelyettes megfizeti.

Csendőrségi szállító!

Sapkák **Kardok**

Kardbojtok

Khaki szövetek **Szabókellékek**

Egyenruhák és egyenruházati cikkek

legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkezői oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21-78.

Lapunkra való hivatkozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatos árjegyzéket.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

652. gy. r. csendőr, Lázárizug. 1. Ne kérje, mert előjárónak zaklatása miatt még meg is fenyíthetik. Hamarabb kellett volna a dolgot meggondolni. 2. Igen, ébresztőig, ha a szolgálat megengedi. Ezt az őrsparancsnok dönti el.

A. Sopron. 1. Az 120331—VI. c. 1924. számú B. M. rendelet értelmében a továbbképző tanfolyamra vezényelt nőtleneknek vezénylési pótdíj nem illetékes, a nők a vezénylés tartamára családi segélyt kapnak. 2. A tizedesi rendfokozatot kell kezdenek venni. Nem írta meg, hogy mikor lett tizedes és egyébként is csak nagy vonásokban tájékoztatott bennünket szolgálati idejéről, ezért az illetékesség időpontját nem számíthattuk ki. De ez már a mostani és a multkori válaszuk alapján Önnek is módjában van.

L. S. csendőr. Kérelmét a legközelebbi tiszti-szemlén előadhatja, de hogy lesz-e fogadatja, az teljesen előjáróitól függ, akik minősítvénye alapján döntenek. Örmesteri illetéket csak előléptetésétől kezdődőleg fog kapni, visszamenőlegesen nem.

B. F. csendőr, Somogyfajsz. Az 5100/M. E. 1924. számú rendelet értelmében csak abban az esetben kap végkielégítést, ha 4 év 6 hó 1 nap beszámítható szolgálati ideje van, vagy ha ez nincs is meg, de a felülvizsgáló bizottság teljes kereset- és munkaképtelenségét állapítja meg. Ügyét tehát a felülvizsgáló bizottság dönti el. Különben nem tudhatjuk leveleiből, nincs-e előző katonai, vagy egyéb oly állami szolgálata, ami a nyugdíj szempontjából beszámításba jöhet, mert ez változtatna a helyzeten.

E. L. Pereces. A szabadságot szervezetünk pihentetésére, több időt igénylő magánügyeink elintézésére és általában bármely más vonatkozású magánügyeink rendezésére kapjuk. Ebből természetesen követhet, hogy az őrsállomáshelyre is kérhet szabadságot. Tiszthelyettesek részére évenként 6, különös méltánylást érdemlő esetben 8, főtörzs-örmester, örmester és csendőrök részére pedig 4, különös méltánylást érdemlő esetben 6 heti szabadság engedélyezhető a 180087/XV. 1922 sz. H. M. rendelet értelmében. A 120231/eln. VI. c. 1924. sz. B. M. rendelet pedig a próbacsendőrök szabadságát szabályozza olyképpen, hogy, ha a szolgálati viszonyok megengedik, az arra érdemes próbacsendőröknek próbaszolgálatuk alatt évenként 14 napi szabadság engedélyezhető. A szabadság senki számára sem *illetékes*, hanem a szolgálat érdekeinek figyelembe vétele mellett csupán *engedélyezhető*. Normális körülmények között azonban a szolgálati viszonyok rendszerint lehetővé teszik, hogy a testület minden arra érdemes tagja a maga pihenőjét évenként megkaphassa.

B. S. csendőr, Csengőd. 1. Irja meg pontosan (napról napig), hogy hol mennyit szolgált, mert ilyen hozzávetőleges adatokból a kötelező leteltének időpontját nem tudjuk megállapítani. 2. 48 órai eltávozás nincs, az már szabadság, amit csak tiszti parancsnokság engedélyezhet.

B. D. csendőr. 1. Nem tudjuk, miféle visszamenőleges illetékről van szó? Irja meg pontosan. 2. A csendőr-étkezések (iskolák) legénységgel is képviselt bizottságuk határozata alapján állapítják meg a napi étkezési betéteket. A honvédség ugyan a napi étkezési adagváltás ellenében kap étkezést, de gondolni kell arra is, hogy a honvéd feketekávé, vagy levest, szóval csak könnyebb ételt kaphat ezért a pénzért vacsorára, míg Önnek bizonyára kiadósabb vacsorái vannak. Természetes tehát, hogy a csendőröknek jobb élelmezésért esetleg többet is kell a napi étkezési adagváltásnál fizetniük.

J. ZE. I. A kerületi parancsnokságtól kell kérnie, hogy előző szolgálati idejét állományparancsban tárgyalja le. Ha előző szolgálati ideje anyakönyvi lapjába be lesz vezetve, azt a nyugdíjába minden további kérelem nélkül beszámítják. Hogy az igazolványokat a kerületi parancsnokság elfogadja-e, azt nem tudhatjuk. Mindenesetre jobb lenne, ha valamelyik volt felettes tisztviselővel (biztossal) igazoltatná előző szolgálati idejét. 2. Igényjogosultsági bizonyítványra a szükséges feltételek fennforgása esetén a 3. oszt. tiszthelyettesek is igényt tarthatnak. 3. nem illetékes. Ez a kérdés még rendezés alá kerül.

B. B. ny. csendőr. A f. évi Csendőrségi Zsebkönyv 316. és 317. lapoldalán kérdésére kimerítő választ kap. Az ott megírt adatok alapján számításait is könnyen megcsinálhatja. Kérelmét a Belügyminister úrhoz (VI. b. oszt.) kell beadni.

H. I. T. Úgyén szerintünk nem lehet segíteni, mert ha állományparancsban végkielégítés nélkül tárgyalta az elbocsátását, az mindenesetre a felülvizsgáló bizottság határozata alapján történt, amely szerint nem teljesen munka- és keresetképtelen. A közigazgatási bírósághoz való fellebbezés határideje is lejárt már. Leszerelőket a gazdasági hivataloknak csak akkor kell egy rend ruhával ellátniok, ha azok polgári ruhával egyáltalán nem rendelkeznek.

1885. Tévesen értelmezi az illető lapnak egyébként is ismeretlen forrásból vett közleményét. A lapok szívesen tartják felszínen ezt a kérdést, így aztán híradásaik között találunk olyanokat is, amelyek téves forrásokból merítették tartalmukat. Nem hihetjük, hogy a lap erre vonatkozó híradása valóra váljék, de még ha ez be is következne, akkor is érintetlen maradna az Ön nyugdíjigénye, ilyesmitől tehát tartania nem kell, erről megnyugtathatjuk. Egyébként hangsúlyozzuk, hogy az illető lapban közölt tervről illetékes helyen sem tudnak semmit.

K. P. tiszthelyettes, Gyöngyös. A 76138/VI. b. 1924. sz. B. M. rendelet értelmében a gazdasági hivatal helyesen járt el. Tiszthelyettesek kötelesek szolgálati utazásaik alkalmával is arképes igazolványukkal félárú jegyet váltani, egész jegyet a gazdasági hivatalok nem számolhatnak el.

K. A. 38. 1. A B. J. T. VI. 414. értelmében eltévedt lábas jószág eltulajdonítása lopás, ami az Ön által felhozott esetre teljesen ráillik. A malacokat hosszú kergetés és kifárasztás után megfogták, hazahajtották és eltagadták, szóval már azzal a szándékkal kergették, hogy megtartsák maguknak.

B. J. főtörzsörmester, Komló. *Kimondottan* keresztény irányzatú lapok: Nemzeti Ujság, Magyarság, Szózat, Új Nemzedék, A Nép.

T. I. I. csendőr, Györszentmárton. Előreláthatólag június közepén kezdődik.

V. Gy. csendőr, Mosonszolnok. Lapunk f. évi 9. számában megtalálja erre vonatkozó értesítésünket.

V. J. A hivatalos lapok közölni fogják a feltételeket, kísérvé azokat figyelemmel. Annyit előre is jelezhetünk, hogy a bejutás nagyon nehéz, mert nagyon sok a pályázó.

K. J. örmester, Csongrád. Lesz őrsparancsnokképző tanfolyam, de idejét még nem tudjuk.

K. G. 2. oszt. tiszthelyettes, Mezőgyán. Menetközben: „Jobbra kanyarodj!” a vezényszó. Amikor a kanyarodó szárny a felveendő új arcvonalhoz közel ért, „Irány a kút ágas! Egyenest!” vezényszót kell adni. Vezényszava tehát helyes volt, az irányt adó tereptárgyat meg kell nevezni. Kifogásoló bajtársa bizonyára nem figyelte meg, hogy a Gyakorlati Szabályzat 249/34. pontjában az „Irány” szó után kipontozott üres hely van hagyva, ami azt jelenti, hogy oda a mindenkor terepviszonyoknak megfelelő iránytárgyat kell beilleszteni.

K. J. örmester, Csongrád. Olvassa el lapunk f. évi 9. számában „1881”-nek küldött üzenetünket.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringner Károly műszaki igazgató.

DÁNIEL GYULA
MAGKERESKEDŐ
BUDAPEST, BAROSS-TÉR 22.

Ajánlja az összes mezőgazdasági,
konyhakerti és virágmagvakat

*

Elapra hivatkozók 5% engedményben részesülnek.